

POHJANTÄHTI KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ

Tilinpäätös 1.1. - 31.12.2017

SISÄLLYSLUETTELO

Toimintakertomus	1-12
Tilinpäätös	
Konsernin tuloslaskelma	13
Konsernin tase	14-15
Konsernin tuloslaskelman liitteet	16-18
Konsernin taseen liitteet	19-20
Rahoituslaskelma	21
Emoyhtiön tuloslaskelma	22
Emoyhtiön tase	23-24
Emoyhtiön tuloslaskelman liitteet	25-28
Emoyhtiön taseen liitteet	29-36
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	37-38
Tunnusluvut ja analyysit	39-42
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	44-49
Riskit ja riskienhallinta	50-57
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	58
Kirjanpito- ja tosittelajit	59

POHJANTÄHTI

Keskinäinen Vakuutusyhtiö

**TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 2017**

TOIMINTAKERTOMUS AJALTA 1.1. – 31.12.2017

1 Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Pohjantähden 122. toimintavuosi oli poikkeuksellinen, yhtiössä käytiin keväällä kustannusrakenteen tehostamiseksi ja toimintatapojen uudistamiseksi yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut, joiden seurauksena tehtiin vähennyksiä henkilöstössä (nettovaikutus n. 20 henkilöä) ja konttoriverkostossa. Lokakuussa 2017 Pohjantähdessä pidettiin asiakasomistajien vaatimuksesta ylimääräinen yhtiökokous, jonka johdosta yhtiömme hallitus kokonaisuudessaan vaihtui. Liiketoiminnallisesti sekä vakuutus- että sijoitustoimintamme tulos oli positiivinen, mutta maksutulo laski 4,8 % 103,6 milj. euroon (vuosi 2016 108,8 milj. euroa). Pohjantähden tulos kuitenkin kasvoi 6,8 milj. euroon (vuosi 2016 4,6 milj. euroa) ja vakavaraisuus vahvistui edelleen.

1.1 Matkalla suosittelusta eläväksi yhtiöksi

Vakuutuslalla jatkuvasti muuttuva toimintaympäristö haastaa liiketoiminnan aivan uudella tavalla. Kovenevassa vahinkovakuutusmarkkinan kilpailussa painottuvat jatkuva tuotteiden ja palveluiden kehitystyö sekä laadukkaat kumppanuusverkot. Vuosi 2017 onkin ollut monelta osin Pohjantähdessä hyvin kehityspainotteinen. Samalla olemme kuitenkin pitäneet kiinni omasta ydinosaamisestamme: hyvästä asiakaspalvelusta ja laadukkaista vakuutus tuotteista.

Vuonna 2017 jatkui jo edellisenä syksynä alkanut voimakas hintakilpailu erityisesti uuden liikennevakuutuslain mahdollistamilla tuotteilla, jollaiset mekin toimme markkinoille. Myös me kampanjoimme hinnoilla, mutta hintakeskeisyyden sijasta panostamme ensisijaisesti asiakaspalveluun ja sen myötä asiakkaiden suositteluun.

Tuotekehityksen, palveluiden ja kumppanuuksien lähtökohtana on vastata asiakkaiden tarpeisiin. Vakuutukset auttavat taloudellisesti silloin kun vahinko sattuu. Vakuutusyhtiön ja asiakkaan yhteinen etu kuitenkin on, että vahinkoja ennaltaehkäistään mahdollisimman tehokkaasti. Olemme suunnitelmallisesti kehittäneet riskienhallintapalveluita, joiden avulla pyrimme yhdessä ennakoimaan ja ennaltaehkäisemään yrityksen työturvallisuusriskejä. Tarjoamme työvälineitä sekä neuvoja ja opastusta työturvallisuuden kehittämiseen ja työtapaturmien torjuntaan.

Vuoden 2017 aikana vahvistimme asiakkaiden eniten käyttämiä palvelukanavia ja perustimme asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin vastaavan Asiakaspalvelukeskuksen. Muiden kanavien rinnalla sähköiset palvelukanavat tarjoavat mahdollisuuden entistä nopeampaan ja helpompaan asiointiin. Haluamme tarjota asiakkaillemme aidon mahdollisuuden valita, miten ja milloin he haluavat asioida sekä varmistaa saman laadukkaan ja henkilökohtaisen palvelun niin konttorilla, puhelimesta kuin verkossakin.

Vahinkovakuutusmarkkinoiden kilpailukentällä suosittelumarkkinointi on ollut jo pitkään Pohjantähden tärkein kasvustrategian kulmakivi. Asiakkaamme valitsevat meidät yhä useammin ystävä- ja tuttavapiiriltään saamiensa suosittelujen perusteella.

1.2 Kumppaniverkostosta etuja asiakkaillemme

Tarjoamme asiakkaillemme heille soveltuvia etuja, joita kehitämme edelleen myös kumppaniverkosta hyödyntäen. Yhteistyömme eläkevakuutusyhtiökumppanimme Veritaksen sekä Aktia Henkivakuutusyhtiön kanssa tuovat asiakkaillemme lisäarvoa esimerkiksi yritysten työhyvinvointiasioiden kehittämisen tai yritys- ja kuluttaja-asiakkaiden henkivakuutusasetusten muodossa.

Yhteistyö työeläkeyhtiö Eteran kanssa päättyi 31.12.2017 Eteran fuusioituttua Ilmariseen.

Yhteistyö Musti ja Mirri –ketjun ja suurimman osan Suomen eläinlääkäriyrityksistä kanssa vakiintui vuoden 2017 aikana.

Asiakasomistajiemme yhteinen etu on, jos vahingoilta vältytään. Käytössämme onkin huolellisia asiakkaita palkitseva bonusjärjestelmä, kotivakuutuksen bonusalennus voi olla enimmillään jopa 30 %. Vuonna 2017 huolellisten asiakkaidemme vakuutusmaksuja alennettiin näiden bonusten perusteella yhteensä jopa 6,4 miljoonalla eurolla.

1.3 Korvauksia vahingon sattuessa – asiakkaan turvaksi

Haluamme tuoda turvallisuutta ja jatkuvuutta asiakkaidemme arkeen ja auttaa asiakkaitamme silloin, kun vahinkoja tapahtuu. Asiakaskäyttäytymisen muutos haastaa meitä kehittämään korvauspalveluitamme ja tarjoamaan yhä uusia ratkaisuja vahinkotilanteisiin. Asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä yhä laajeneviin sähköisiin palveluihimme ja näitä tulemme kehittämään myös tulevaisuudessa.

Vuonna 2017 korvausmäärät pysyivät vuoden 2016 tasolla. Korvausmeno kasvoi lakisääteissä henkilövahingoissa sekä seuraeläinvahingoissa, jossa myös vakuutuskanta on kasvanut. Palovahingoissa korvausmeno kasvoi merkittävästi. Syynä olivat vuoden aikana sattuneet useat suurvahingot, joista yhden korvausmeno ylitti selvästi jälleenvakuutusrajan. Tämän johdosta myös jälleenvakuutuksen osuus maksetuista korvauksista oli 12,6 milj. euroa (vuosi 2016 3,1 milj. euroa).

Asiakkaillemme maksetut korvaukset vuonna 2017 olivat 74,4 milj. euroa (vuosi 2016 71,4 milj. euroa), jossa kasvua oli noin 4 %. Korvausvastuun muutos jälleenvakuutus huomioiden oli 7 milj. euroa (vuosi 2016 4,6 milj. euroa), muutos edelliseen vuoteen oli 34,8 %. Korvausvastuun muutos johtui pääosin laskuperustekoron muutoksesta 2,5 %:sta 2,0 %:iin.

Vuonna 2017 korvauspalvelussa kehitettiin edelleen suorakorvauspalvelua eläinklinikoiden kanssa ja asiakkaat ovat ottaneen palvelun hyvin käyttöön. Suoralaskutuspalvelu henkilövakuutusasiakkaille otettiin käyttöön Mehiläisen kanssa helmikuussa 2017. Suoralaskutuspalvelun asiakaspalaute on ollut positiivista ja palvelun kautta tulevien korvaushakemusten määrä on jatkuvasti kasvussa. Tavoitteenamme on edelleen lisätä kumppaneidemme määrää niin, että vahinkoasioiden hoito on asiakkaillemme yhä helpompaa. Käsittelyprosessien virtaviivaistaminen on jatkuvaa tekemistä, tavoitteenamme on nopeuttaa asiakkaiden vahinkojen käsittelyä. Sähköisiä lomakkeita on lisätty korvauspalvelussa ja verkkopalvelumme kautta ilmoitetaan jo n. 30 % kaikista vahingoista.

Kuluvana vuonna kehitämme palveluitamme edelleen valittujen kumppaneiden kanssa sekä tarjoamme entistä parempia sähköisiä palveluita.

1.4 Hyvä sijoitustuotto suotuisassa markkinaympäristössä

Taloukasvu koheni vuoden 2017 aikana globaalisti, työllisyysluvut paranivat sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa. Taloukasvun paranemisesta huolimatta inflaatiopaineet ovat loistaneet poissaolollaan. Keskuspankkien rahapolitiikka pysyi erittäin elvyttävänä ja pitkien korkojen nousua jarrutti odotettua maltillisempi inflaatiokehitys. Kokonaisuutena markkinoiden kehitys oli edellisiin vuosiin nähden rauhallista ja pitkäaikaiselle sijoittajalle suotuisaa.

Pohjantähden sijoitusomaisuuden arvo vuoden lopussa oli 198,3 milj. euroa (189,0 milj. euroa). Pohjantähden hallitus on asettanut sijoitustoiminnalle pitkän aikavälin 2,5 %:n vuosituottotavoitteen.

Vuonna 2017 Pohjantähden sijoitukset tuottivat melko tasaisesti läpi koko vuoden ja ennen suoriin kiinteistöihin tehtyä arvonalennuskirjausta saavutettua 4,5 %:n tuottoa voidaan pitää salkun riskitasoon nähden erittäin hyvänä.

Korkosijoitukset tuottivat 3,0 %, noteeratut osakkeet 13,1 % ja kiinteistösijoitukset arvonalennusten jälkeen -0,5 %. Vuoden lopun markkina-arvoista korkosijoitusten osuus oli 69 %, listattujen osakesijoitusten osuus 11 % ja kiinteistösijoitusten osuus 14 %. Osakesijoitusten osuutta vähensimme markkinan pitkän nousuputken aikana loppuvuodesta. Pyrimme myös löytämään ja lisäämään kassavirtapohjaisia vaihtoehtoisia sijoituskohteita läpi koko vuoden.

Pyrkimys tuottojen optimointiin suhteessa riski- ja pääomavaadebudjetteihin on toiminut suunnitellusti ja tämä on vahvistanut Pohjantähden vakavaraisuutta kaikkien aikojen ennätystasolle.

1.5 Toimintaamme kuvaavia lukuja

Yhtiömme ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo aleni 103,6 milj. euroon (vuosi 2016 108,8 milj. euroa), laskua edelliseen vuoteen oli 4,8 %. Luottotappiot pysyivät edellisen vuoden tasolla ja olivat 0,5 milj. euroa (vuosi 2016 0,5 milj. euroa). Vakuutusmaksutuotot olivat 97,2 milj. euroa (vuosi 2016 99,3 milj. euroa) sisältäen luottotappiot ja vakuutusmaksuvastuun muutoksen.

Korvauskulut pienivät ja olivat 68,9 milj. euroa (vuosi 2016 72,8 milj. euroa). Vahinkosuhteeksi jälleenvakuutus huomioituna muodostui 70,9 %:a (vuosi 2016 73,3 %).

Kokonaisliikekulumme kasvoivat 31,1 milj. euroon (vuosi 2016 29,9 milj. euroa), kasvua edellisvuoteen oli 4,0 %. Liikekulusuhteeksi muodostui 24,0 % (vuosi 2016 23,0 %).

Yhtiön yhdistetty kulusuhde aleni 94,9 prosenttiin (vuosi 2016 96,3 %), josta korvauskulujen osuus oli 70,9 % ja liikekulujen osuus 24,0 %

Yhtiön sijoitustoiminnan tulos oli sijoitussalkun riskiin nähden varsin hyvä ja vakavaraisuus vahvistui. Sijoitusten bruttotuotto oli 12,7 milj. euroa (vuosi 2016 10,7 milj. euroa) ja nettotuotto 7,8 milj. euroa (vuosi 2016 4,0 milj. euroa).

Emoyhtiön tulos oli voitollinen 6,8 milj. euroa (vuosi 2016 4,6 milj. euroa). Tulokseen vaikutti merkittävästi sijoitusten myyntivoitot. Yhtiön tasoitusmäärä kasvoi 4 miljoonalla eurolla 9,6 miljoonaan euroon (vuosi 2016 5,6 milj. euroa).

Pohjantähden taloudellista tilaa ja vakavaraisuutta koskeva kertomus vuodelta 2017 julkaistaan yhtiön verkkosivuilla toukokuussa 2018.

2 Kovan kilpailun ja kehittämisen vuosi

Vuonna 2017 jatkoimme palveluiden lisäämistä sähköiseen kanavaamme Oma Pohjantähteen. Vuoden loppuun mennessä lähes puolet asiakkaistamme olikin ottanut sähköisen asioinnin käyttöön.

Uusitun strategian mukaisesti suuntasimme yritysvaluuttamisessa tarjontaa ja konkreettisia etuuksia strategiaamme tukeville ja rajatuille toimialoille ja määrittelemämme profiiliin mukaisille yrityksille.

Kehitimme ja pilotoimme kuluttajille monikanavaisen hoitomallin, ja aloitimme vastaavan mallin rakentamisen yrityksille. Mallit on otettu laajaan käyttöön alkuvuodesta 2018.

Ajoneuvovakuuttamisessa vuoden 2017 avasi uuden liikennevakuutuslain voimaantulo ja sen myötä voimakas hintakeskeinen kilpailu. Pohjantähdessä oli jo ennen muutosta ollut markkinoiden paras Tähtikuljettajan etuominaisuus. Uusi liikennevakuutuslaki mahdollisti Pohjantähdellekin uudenlaisten vakuutus tuotteiden kehittämisen. Toimme liikennevakuuttamisen uudet tuotteet uusine bonusmalleineen myytäväksi vappuna 2017. Etumme huolellisille kuljettajille olivat jo ennen uusia tuotteita markkinoiden parhaat ja siten myös kopiaiduin, ja nyt vielä paransimme niitä. Uuden liikennevakuutusemme lähtöbonus nousi 31 %:iin ja maksimibonus 81 %:iin. Paransimme "Tähtikuljettajan bonusetuamme" ja

tarjoamme sen liikennevakuutuksessa jo vuoden täysillä bonuksilla ajaneille asiakkaillemme. Tähtikuljettajan bonukset eivät laske ensimmäisestä liikenne- tai kaskovahingosta.

Myös työtaturma- ja ammattitautivakuuttamisessa kilpailu on koventunut. Tähän avuksi toimme uuden työtaturmavakuutuksen erikoismaksujärjestelmän asiakkaidemme saataville alkukesästä. Jokainen erikoismaksujärjestelmän avulla tehty vakuutus rakennetaan asiakkaalle mittatilaustyönä. Erikoismaksujärjestelmän hinnoittelussa vaikuttaa merkittävästi asiakkaan oma riskinotto- ja -halu.

Aloitimme verkkosivujemme uudistamisen, ja uusi sivusto tulee asiakkaidemme käyttöön nyt kevään 2018 aikana. Samoin aloitimme sisäistä kommunikaatiota tukevan Intranetin uudistamisen, joka sekkin tulee käyttöön nyt keväällä.

Vuosi 2018 tulee kiihtyvästi olemaan kehityshenkilöstölle positiivisesti haastava ja yritteliäisyyttä tukeva vuosi. Sähköistä asiointia kehitämme ja laajennamme edelleen painokkaasti, jatkossa myös vakuuttamiseen ja tarvekartoittamiseen liittyviin palveluihin. Vakuuttamisen osalta kehittämisen pääpainona ovat edelleenkin työtaturma- ja ammattitautivakuuttamisen palvelut, riskienhallintapalvelut, syvemmät integraatiot kumppaneiden ja julkisiin palveluihin, sekä kuluttajien verkkokaupan kehittäminen.

3 Riskienhallinta

3.1 Työtä yhtiön toiminnan ennustettavuuden varmistamiseksi

Pohjantähti on asiakkaidensa omistama keskinäinen vakuutusyhtiö, joka huolehtii asiakkaidensa riskien kantamisesta. Asiakkaidemme tulee voida luottaa siihen, että pystymme kaikissa olosuhteissa täyttämään lupauksemme ja siksi kiinnitämme erityistä huomiota omaan riskienhallintaamme. Osa näistä lupauksista ulottuu vuosikymmeniksi tulevaisuuteen. Meidän onkin varauduttava hyvin epätodennäköisiin tapahtumiin niin vahinkotapausten kuin yleisen taloudellisen kehityksen osalta.

Riskienhallintamme lähtökohtana ovat hallituksen hyväksymät riskienhallinnan periaatteet. Ne määrittelevät riskienhallinnan organisaation, toimintaperiaatteet sekä keskeiset riskienhallintakeinot. Vuosittain laadittavassa riskienhallintasuunnitelmassa määrittelemme toimintamme konkreettiset tavoitteet ja sovellettavat valtuusrajat. Riskienhallinnan järjestämisestä vastaa kukin esimies omalla vastuualueellaan hallituksen vahvistaman ohjeistuksen ja valtuuksiensa puitteissa.

Solvenssi II -direktiivin riskienhallinnalle asettamat vaatimukset on otettu osaksi organisaatiomme toimintaa. Riskienhallinnassa koko yhtiön tasolla teemme oman riski- ja vakavaraisuusarvion vähintään kerran vuodessa ja myös silloin, jos riskiprofiili merkittävästi muuttuu. Seuraamme systemaattisesti myös organisaatiomme operatiivisia riskejä, joista merkittävimmät yksiköissä tunnistetut operatiiviset riskit liittyvät tietojärjestelmien toimintaan ja toiminnan kehittämiseen.

Yhtiön vakuutuspolitiikassa on kuvattu vakuutustoiminnan tavoitteet, keskeiset prosessit sekä menettelytavat ja vastuut, joilla tuetaan strategisten tavoitteiden toteutumista. Nämä liittyvät muun muassa kannattavuuden seurantaan, vakuutusliikkeen merkitsemiseen ja jälleenvakuutusuojan hankkimiseen.

Vakuutustoiminnassa keskitymme ensisijaisesti yksityistalouksien sekä pienten ja keskisuurten yritysten riskien vakuuttamiseen. Keskeiset riskit liittyvät hinnoitteluun ja vakuutettavien kohteiden valintaan. Riskinmukainen hinnoittelu toteutetaan kannattavuuden periaatteita noudattaen ja vakuutettavat kohteet valitaan suunnitelmallisesti. Vältämme suurien sekä harvinaisten riskien vakuuttamista. Suurvahinkojen varalta olemme järjestäneet jälleenvakuutuksen turvaavasti.

Sijoitustoiminnassa harjoitamme maltillista riskinottoa pyrkien tasaiseen tuottoon. Solvenssi II-lainsäädännön myötä sijoitustoiminnan riskeille asetetaan erilaiset pääomavaatimukset ja nämä toimivat keskeisenä riskienhallinnan välineenä sijoitustoiminnan päätöksenteossa. Riskienhallinnan näkökulmasta olemmekin painottaneet korkosijoituksia. Osakesijoituksissa olemme painottaneet riskin maantieteellistä sekä toimiala- ja kohdeyritysten markkina-arvon mukaista hajauttamista.

Pohjantähden strategiset riskit liittyvät yhtiön asemaan muuttuvassa kilpailuympäristössä. Kilpailuympäristöä hallitsevat suuret finanssikonsernit vahvoine resursseineen. Vastauksena näihin haasteisiin kehitämme joustavia toimintamalleja, joissa verkkopalvelut täydentävät laajaa paikallista toimistoverkostoamme ja sen tarjoamaa henkilökohtaista palvelua. Uskomme asiakkaidemme arvostavan mahdollisuutta valita kussakin tilanteessa itselle parhaiten soveltuvan palvelumuodon.

Riskienhallinnastamme ja merkittävimmistä riskeistämme kerromme tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa *Riskit ja riskienhallinta*.

3.2 Sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja compliance-toiminto

Vakuutusyhtiöllä on oltava sisäinen valvonta, joka kattaa yhtiön kirjanpidon, hallinnon, varainhoidon ja muut keskeiset toiminnot. Sisäiseen valvontaan kuuluu myös asianmukaisen raportoinnin varmistaminen yhtiön kaikilla organisaatiotasoilla.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan johtamisen ja toiminnan sitä osaa, jolla pyrimme varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttamisen, resurssien taloudellisen ja tehokkaan käyttämisen, toimintaan liittyvien riskien riittävän hallinnan sekä johtamisen tukena käytettävän taloudellisen- ja muun informaation luotettavuuden. Pohjantähdessä sisäinen valvonta on osa liiketoimintaa ja sitä toteutetaan kaikilla organisaation tasoilla. Sisäinen valvonta kattaa myös ulkoistetut toiminnot.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa hallitus. Pohjantähden hallitus on vahvistanut sisäisen valvonnan tavoitteet, toimintaperiaatteet, prosessit ja raportointimenettelyt.

Pohjantähden sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa yhtiön hallitusta ja johtoa toiminnan ohjauksessa, valvonnassa ja varmistamisessa, suorittamalla toimintaan kohdistuvaa tarkastusta. Sisäisen tarkastuksen suorittama tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi-, varmistus- ja konsulttitoimintaa. Tarkastus tukee johtoa strategian toteuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäiseen valvontaan kuuluu myös säännösten noudattamista valvova toiminto (compliance-toiminto). Se toimii riippumattomana ja erillään muista toiminnoista raportoiden suoraan hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Hallituksen tehtävänä on varmistua, että säännösten noudattamisen valvonta on yhtiössä tehokkaasti järjestetty.

Pohjantähden compliance-toiminto on osa luotettavan hallinnon järjestämistä. Toiminnon tarkoituksena on varmistaa, että lakeja ja viranomaismääräyksiä sekä toimintaa ohjaavia ulkoisia määräyksiä ja sisäisiä ohjeistuksia noudatetaan yhtiön kaikilla organisaatiotasoilla. Lähtökohtana on, että lakien, viranomaismääräysten ja sääntöjen noudattaminen on keskeinen osa yrityskulttuuriamme. Toimintoon on Pohjantähdessä liitetty myös sisäpiirihallintoon, lähipiirioikeustoiimiin ja eettiseen ohjeistukseen liittyvät asiat. Sääntelyn noudattamista valvotaan yhtiön sisäisen raportoinnin kautta.

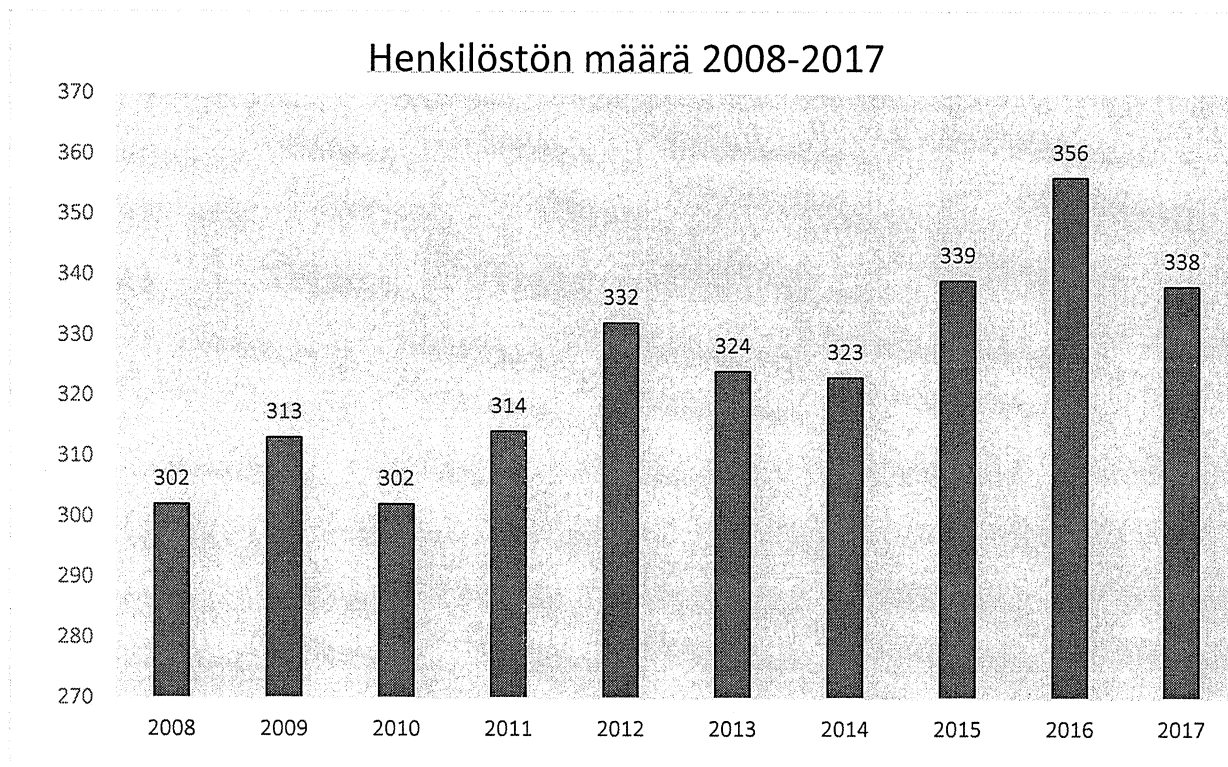
Compliance-toiminnosta vastaa compliance officer. Muu compliance-työhön osallistuva henkilöstö toimii liiketoiminnan eri osa-alueilla ja raportoi säännösten noudattamiseen liittyvistä toimistaan ja havainnoistaan compliance officerille.

Osana sisäistä valvontaa sisäinen tarkastus ja compliance-toiminto tekevät yhteistyötä riskienhallinnan kanssa.

4 Henkilöstö

Pohjantähden edellisenä vuonna 2016 reippaasti kasvanut henkilöstömäärä pieneni tavoitellusti 18 henkilöllä vuonna 2017. Vähennys kohdentui useisiin toimintoihin, painottuen kuitenkin hivenen lakkautettujen palvelukonttoreiden henkilöihin. Vuoden lopussa yhtiössämme työskenteli 338 henkilöä (356 vuonna 2016), joista määräaikaisia oli 27 kuten edellisenkin vuoden lopussa. Määräaikaisuuksien syynä ovat pääsääntöisesti perhevapaat, muutaman kohdalla myös opintovapaat.

Keskimääräinen henkilöstömäärämme vuonna 2017 oli 358 (354). Henkilöstöstämme noin puolet työskentelee pääkonttorillamme Hämeenlinnassa ja loput palvelukonttoreillamme eri puolella Suomea.

Henkilöstömme koulutus- ja ikäjakaumassa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia vuoden 2017 aikana. Henkilöstöstä naisia on 69 % ja miehiä 31 %. Työntekijöidemme keski-ikä oli vuoden 2017 lopussa 44 vuotta 9 kk eli vuoden verran vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa.

Pyrimme edelleen lisäämään tehtäväkiertoa ja kasvattamaan osaamista, jotta voimme tasata ruuhkatilanteita eri yksiköissä ja varmistaa henkilöstön osaamisen riittävyden tulevaisuudessakin. Rutiininomaisia tehtäviä automatisoidaan ja osaamista kohdennetaan asiakaspalvelukokemuksen jatkuvaan parantamiseen sekä asiantuntijatehtäviin.

Toukokuussa 2017 maksoimme koko henkilöstölle kannustepalkkiota hyvästä työstä sivukuluineen n. 114.000 euroa. Joulukuussa palkitsimme koko henkilöstöä ylimääräisellä joulun aikaan sijoittuvalla palkallisella vapaapäivällä ponnisteluista tavoitteidemme eteen henkilöstölle henkisesti poikkeuksellisen haastavana vuonna.

Tilikaudella maksetut palkat ja palkkiot ovat kehittyneet seuraavasti:

2017: 15.730.855 €

2016: 15.221.666 €

2015: 14.286.560 €

Vuotta 2017 on henkilöstön ja henkilöstötoimintojen näkökulmasta kuvattu tarkemmin erillisessä henkilöstöraportissa.

5 Yhteiskuntavastuu

Pohjantähdessä toteutamme asiakaslähtöistä toimintatapaa sekä palvelu- että tuotekehityksessä. Vuonna 2017 otimme ison askeleen kohti nykyaikaisempia palvelumalleja, kun lakkautimme pienimpiä konttoreitamme ja vahvistimme Asiakaspalvelukeskustamme. Asiakkaistamme enenevä määrä asioi puhelimitse tai sähköisiä kanavia käyttäen ja tähän muutokseen haluamme vastata, henkilökohtaista palvelua unohtamatta.

Keskinäisenä yhtiönä kohdennamme toimintamme tuloksesta suuren osan omistaja-asiakkaidemme hyväksi palveluiden ja tuotteiden kehittämisen sekä asiakasetujen muodossa. Näitä etuja ovat esimerkiksi kilpailukykyiset vakuutusmaksut sekä erilaiset turvan laajennukset, jotka lisäämme asiakkaan vakuutusturvaan veloituksetta. Toimintatapoihimme ei kuulu uusien asiakkaiden kalastelu kannattamattomilla hinnoilla, vaan vakaa kaikille asiakkaillemme maltillinen hintakehitys.

Noudatamme kaikessa toiminnassamme lakeja, yhtiön tekemiä sitoumuksia sekä hyvää hallintotapaa, joka perustuu corporate governancen tarkoitamiin hallintokoodeihin. Olemme poliittisesti sitoutumaton yhtiö, emmekä anna vaalitukea. Pohjantähden edustajia on alan järjestöissä sekä muissa yhteiskunnallisissa organisaatioissa vaikuttamassa toimintaympäristömme myönteiseen kehitykseen. Sijoitamme vain eettisesti hyväksyttäviin sijoituskohteisiin ja teemme yhteistyötä vain sellaisten toimijoiden kanssa, joilla on samanlaiset periaatteet. Arjessamme teemme valintoja kestävän kehityksen periaatteita kunnioittaen.

Haluamme olla hyvä työnantaja ja meillä onkin hyvin pitkiä palvelussuhteita. Vuonna 2017 käyty yhtiön historiassa poikkeuksellisen laajat yhteistoimintaneuvottelut henkilöstövähennyksineen ravisuttivat koko henkilöstöä. Tavoitteena on kuitenkin positiivisen tulevaisuuden rakentaminen yhtiölle. Parin miljoonan euron säästöt tulevien vuosien henkilöstö- ja konttorikuluissa on tarkoitus kohdentaa liiketoimintakonseptien, tuotteiden ja palvelujen sekä palvelukanavien kehittämiseen. Mm. Hämeenlinnassa sijaitsevaa asiakaspalvelukeskusta vahvistettiin jo kymmenellä hengellä. Tarjoamme edelleen henkilöstöllemme kehittymismahdollisuuksia ja tuemme henkilöstöä työkyvyn ylläpidossa erilaisin toimenpitein.

Keskinäisenä, asiakasomistajiemme eduista huolehtivana yhtiönä hyväntekeväisyyteen kohdistamamme varat ovat vähäisiä. Yhtiökokouksemme vahvistaman kolmivuotissuunnitelman mukaisesti oli hyväntekeväisyytemme kohteena lasten ja nuorten arkiliikunnan tukeminen vuonna 2016. Suomen 100-vuotisjuhlavuonna 2017 kohteena oli suomalaisen kulttuurin tukeminen Suomen Kansallisgallerian säätien pääomakeräyksen muodossa ja vuonna 2018 teemana tulee olemaan suomalainen työ.

6 Hallinto omistajien etujen valvojana

Pohjantähti Keskinäisen Vakuutusyhtiön hallintotapa perustuu yhtiömuodon mukaisesti keskinäisyyteen. Keskinäisen vakuutusyhtiön osakkaita ovat vakuutuksenottajat sekä takuuosuuksien omistajat. Ylin päätösvalta on yhtiökokouksella. Yhtiön toiminnan perustana ovat vakuutusala koskeva lainsäädäntö, Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet sekä yhtiön sisäiset hallintoa koskevat ohjeistukset. Sisäisiin ohjeistuksiin kuuluvat muun ohella ohjeet sisäpiiritiedon hallinnon järjestämisestä ja lähipiiri oikeustoimista.

Hallituksen tulee johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Hallituksen perustehtävänä on strategisen ohjauksen lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen. Näihin kuuluvina hallitus on määritellyt yhtiön keskeisiksi toiminnoiksi riskienhallinnan, sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen sekä compliance-toiminnon, joiden tilan hallitus arvioi vuosittain. Muiksi keskeisiksi toiminnoiksi hallitus on määritellyt aktuaaritoiminnon, kirjanpidon, varainhoidon ja hallinnon.

Hallitus on laatinut työjärjestyksen ja vuosittaisen työkalenterin, joka sisältää muun ohella eri toimintojen säännöllisen raportointiohjelman.

Toimikauden varsinainen yhtiökokous pidettiin 11.5.2017.

6.1 Yhtiön toimielimet

Hallituksen jäseninä toimivat 30.10.2017 saakka Seija Mahlamäki-Kultanen, Luis Alvarez Esteban, Mariina Hallikainen, Kai Kauppinen ja Markku Moilanen. Hallituksen puheenjohtajana toimi eroamiseensa 30.9.2017 saakka Kari Välimäki. Siitä lähtien 30.10.2017 asti puheenjohtajan tehtäviä hoiti Seija Mahlamäki-Kultanen. Hallituksen sihteerinä toimi Nella Korhonen.

Ylimääräisessä yhtiökokouksessa 30.10.2017 valittuun hallitukseen kuuluvat Tapio Vekka, puheenjohtajana ja Jussi Pohto varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä Markku Jokela, Pekka Määttä, Timo Portaanpää ja Elina Salmivala. Hallituksen neuvonantajana toimi ylimääräisestä yhtiökokouksesta lähtien Iiris Tuominen, joka toimi myös hallituksen sihteerinä ko. ajan.

Vuoden alussa aloittanut hallitus piti yhdeksän kokousta. Uusi hallitus piti loppuvuoden toimikautenaan kolme kokousta.

Alkuvuoden ajan 20.10.2017 saakka yhtiön toimitusjohtajana toimi Arto Jurttila ja ylimääräiseen yhtiökokoukseen asti toimitusjohtajan sijaisena toimi hallintojohtaja Seppo Turunen. 30.10.2017 toimitusjohtajaksi kutsuttiin Pekka Määttä.

6.2 Hallituksen valiokunnat

Hallituksella on yksi valiokunta, nimitysvaliokunta, jonka tehtävänä on valmistella asioita yhtiökokoukselle. Nimitysvaliokunnan puheenjohtajana toimii hallituksen puheenjohtaja, joka kutsuu valiokunnan koolle. Nimitysvaliokunta on valmistellut ohjeistuksen mukaisesti asiat varsinaiseen yhtiökokoukseen keväälle 2018.

6.3 Lähipiiri

Pohjantähdellä on hallituksen vahvistama ohjeistus lähipiirioikeustoimista. Ohjeistusta on osittain sisällytetty myös code of conduct -ohjeisiin. Tilintarkastajien suositusten mukaisesti lähipiiriin kuuluvat henkilöt on dokumentoitu. Lähipiiriin kuuluvilta henkilöiltä pyydetään vuosittain selvitys heidän muista vastuuasemistaan. Lähipiiriin kuuluvat henkilöt on dokumentoitu ajan tasaisesti myös ylimääräisen yhtiökokouksen ja sen jälkeisten valintojen jälkeen.

Lähipiirin kanssa tehtäviin oikeustoimiin tulee olla toimitusjohtajan lupa. Lisäksi toimitusjohtaja myöntää henkilökuntalainat. Lähipiirioikeustoimien raportoinnista hallitukselle vastaa compliance officer ja oikeustoimia valvoo sisäinen tarkastus. Selvitys tehdyistä oikeustoimista saatetaan hallituksen tietoon vuosittain. Hallitus on käsitellyt asiaa vuoden 2017 osalta marraskuun ja joulukuun kokouksissaan.

6.4 Sisäpiirihallinto

Pohjantähdellä on hallituksen vahvistama sisäpiiriohje. Yhtiöllä ei ole pysyvää julkista sisäpiirirekisteriä, koska yhtiö on keskinäinen yhtiö eikä sen takuuosuuksilla käydä kauppaa. Samasta syystä yhtiöllä ei ole myöskään pysyvää yritys kohtaista sisäpiirirekisteriä. Hallitus päättää tarvittaessa hankekohtaisesti sisäpiirirekisterin käyttöön otosta.

6.5 Konserni

Pohjantähden konserniin kuului vuoden 2017 ajan emoyhtiö Pohjantähti Keskinäisen Vakuutusyhtiön lisäksi pääasiassa kiinteistöyhtiöitä. Konserniin kuuluivat Vanajan Liikehuoneistot Oy, Kiinteistö Oy Reskan Kulma sekä Vanain Kiinteistö Oy. Omistusosuus tamperelaisessa Kyttälänkontu Oy:ssä on noin 55 %. Keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa olemme käyttäneet hankintamenomenetelmää. Kiinteistöyhtiöiden rakennusten suunnitelman mukaiset poistot olemme kirjanneet konsernitilinpäätöksessä.

6.6 Omistusyhteisytykset

Asunto Oy Hämeenlinnan Hallituskatu 12 -yhtiössä Pohjantähden omistus on noin 22 %. Yhtiötä ei ole yhdistetty konsernitilinpäätökseen sen vähäisen merkityksen vuoksi.

7 Takuusuudet, oma pääoma ja rahastot

7.1 Takuusuudet

Takuupääoman määrä on 8 064 000 euroa. Tämä vastaa 8 064 kappaletta B-sarjan takuusuuksia, joiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 1 000 euroa kappaleelta. Takuupääoma on jakautunut siten, että asiakkaillamme on 244, Eteralla 3 907 ja Veritaksella 3 907 B-sarjan takuusuutta. Eteran ja Ilmarisen sulautumisen myötä Eteran omistuksessa olleet B-sarjan takuusuudet ovat siirtyneet Ilmariselle vuoden 2017 lopussa.

7.1.1 Takuusuudet omassa hallussa

Pohjantähden omassa hallussa on kuusi B-sarjan takuusuutta, yhteiseltä kirjanpidolliselta vasta-arvoltaan 6 000 euroa.

7.1.2 Selvitys hallituksen ja johdon omistuksesta

Hallituksen jäsenten omistuksessa ei ole B-sarjan takuusuuksia. Yhtiön ylimmän johdon tai heidän lähipiirinsä omistuksessa on yksittäisiä takuusuuksia, ei kuitenkaan enempää kuin yksi henkilö. Yksi B-sarjan takuusuus tuottaa 200 ääntä yhtiökokouksessa käytettäväksi.

7.2 Oma pääoma ja rahastot

Tilinpäätöksen mukaiset rahastot ovat:

SIDOTTU OMA PÄÄOMA

Pohjarahasto	2 520 563,78
Takuupääoma	8 064 000,00

VAPAA OMA PÄÄOMA

Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	0,00
Muut rahastot	7 843 311,51
Ylijäämä	36 232 373,79
	<hr/>
	54 660 249,08

7.2.1 Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Tilikauden voitto verojen jälkeen oli 6 733 719,83 euroa (vuosi 2016 4 586 423,90 euroa).

Takuuosuuksien B-sarjan yhtiön ulkopuolisille omistajille maksetaan voitonjakona yhtiöjärjestyksen mukaan korkoa yhtiökokouksen päättämän koron mukaisesti. Loput yhtiön voitosta jätetään ylijäämien tilille. Yhtiön hallussa oleville omille takuuosuuksille ei makseta korkoa. Hallitus esittää, että yhtiön ulkopuolisessa omistuksessa oleville B-sarjan takuuosuuksille maksetaan korkoa 2,75 % eli pohjakorko -0,082 % lisättynä 2,832 % marginaalilla.

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 44 075 685,30.

Pohjantähden taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Maksuvalmiutemme on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan maksukykyämme.

HALLINTO

HALLITUS 30.10.2017 asti

Kari Välimäki, Vantaa (puheenjohtajana ja hallituksen jäsenenä 30.9.2017 asti)
Seija Mahlamäki-Kultanen, Punkalaidun (puheenjohtajana 1.10.2017 alkaen)
Markku Moilanen, Lahti
Kai Kauppinen, Hämeenlinna
Luis Alvarez Esteban, Parainen

HALLITUS 30.10.2017 lähtien

Tapio Vekka, Hämeenlinna (puheenjohtaja)
Jussi Pohto, Hämeenlinna (varapuheenjohtaja)
Markku Jokela, Lahti
Pekka Määttä, Espoo
Timo Portaanpää, Hämeenlinna
Elina Salmivala, Pori

JOHTORYHMÄ 31.12.2017

Pekka Määttä, toimitusjohtaja
Katja Kankaanpää-Uotila johtaja, myynti ja asiakaspalvelu, markkinointi
Petteri Holopainen, johtaja, vakuutus- ja kehitystoiminnot, ICT
Minna Kiiso, johtaja, korvaustoimi

Jani Partanen, sisäinen tarkastaja (osallistumisoikeus johtoryhmän kokouksiin)

TILINTARKASTAJAT

VARSINAISET:
Ulla Nykky, KHT
Pekka Hietala, KHT

VARALLA:
Jenni Smedberg, KHT
Timo Eerola, KHT

8 KANNATTAVAN KASVUN, ASIAKASPYSYVYYDEN VAHVISTAMISEN JA RISKINVALINNAN VUOSI 2018

Vuonna 2018 panostamme erityisesti kannattavaan kasvuun lisäämällä kontakteja asiakkaisiimme ja huolehtimalla hyvästä uusien asiakkaiden riskinvalinnasta. Olemme ottaneet käyttöön asiakkaiden pysyvyyttä lisäävät asiakkaiden hoitomallit niin yksityis- kuin yritysasiakkaille.

Liikennevakuutuslain muutokset vaikuttivat päättyneenä vuonna merkittävästi suomalaiseen vahinkovakuutusmarkkinaan. Alan maksutulo laski uudistusten seurauksena, joka vaikutti myös Pohjantähden maksutulon kehitykseen vähentävästi. Liikennevakuutuksen muutokset yhdistettynä alan aktiiviseen hintakilpailuun vapaaehtoisella autovakuutuksella johtivat lähes koko vuoden 2017 jatkuneeseen kampanjointiin hinnoilla.

Hyvien verkkopalveluiden myötä kilpailuttamisesta on tullut alalla normaali käytäntö. Pohjantähti panostaa vuonna 2018 merkittävästi verkkopalveluiden kehittämiseen ja tuo verkkomyyntiin uusia tuotealueita. Yhtiön Oma Pohjantähti -verkkopalvelu on saanut asiakkailtamme kiitosta erityisesti selkeydestään ja helppokäyttöisyydestä. Myös korvausten hakemisesta tehdään entistä helpompaa ja nopeampaa, jolloin asiakaskokemus ja -pysyvyys paranevat.

Henkilökohtainen palvelu on edelleen Pohjantähden palveluiden keskiössä. Koko Suomen kattava 30 toimipisteen verkosto ja puhelinpalvelu Oma Pohjantähti -verkkopalvelun lisäksi takaavat asiakkaillemme palvelut, joista asiakkaamme voivat valita itselleen sopivan tavan asioida. Haluamme korostaa tavoitettavuuttamme tarjoamalla yritysasiakkaille oman yhteyshenkilön, joka vastaa kokonaisvaltaisesti asiakkaamme vakuutusturvan hoidosta. Palvelulla ja aktiivisella yhteydenpidolla asiakkaisiimme erottaudumme kilpailijoistamme.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus on yhdessä Pohjantähtiturvan kanssa tärkeä menestystekijä yritysmarkkinassa. Myös työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksissa uusi hintaa korostava markkinatilanne on jatkunut. Erikoistariffointi koskee entistä pienempiä yrityksiä ja tähän Pohjantähti on kehittänyt uuden tuotteen, joka huomioi entistä tarkemmin yrityksen erityispiirteet. Olemme tuoneet jo viime vuoden aikana markkinoille uuden ratkaisumme, joka huomioi asiakkaan riskit entistä tarkemmin.

Digitaalisista palveluista on tullut merkittävä osa suomalaista vahinkovakuuttamista ja asiakkaiden odotukset vahinkotilanteessa ovat muuttuneet erityisesti nopeutta korostavaksi. Tämä asettaa vaatimuksia Pohjantähden henkilökohtaista palvelua korostavalle palvelumallille, jossa voidaan yhdistää henkilökohtainen palvelu verkossa tapahtuvaan digitaaliseen vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa. Unohtamatta, että asiakkailtamme on erilaiset valmiudet ottaa käyttöön uusia palvelutapoja ja haluttujen asiointitapojen kirjo on laajaa.

Tuloslaskelma

	KONSERNI 1.1-31.12 2017	KONSERNI 1.1-31.12 2016
Vakuutustekninen laskelma:		
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	103 643 554,70	108 821 252,27
Jälleenvakuuttajien osuus	-7 754 573,12	-7 857 424,05
Vakuutusmaksuvastuun muutos	1 267 758,80	-1 769 707,79
Jälleenvakuuttajien osuus	24 034,79	92 642,46
Vakuutusmaksutuotot	97 180 775,17	99 286 762,89
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-74 459 066,78	-71 399 970,30
Jälleenvakuuttajien osuus	12 569 001,89	3 139 709,17
Korvausvastuun muutos	-6 729 538,79	-7 701 249,83
Jälleenvakuuttajien osuus	-278 567,74	3 147 925,66
Korvauskulut	-68 898 171,42	-72 813 585,30
Liikekulut	-23 236 948,47	-22 762 514,70
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta		
Tasoitusmäärän muutos	5 045 655,28	3 710 662,89
Vakuutustekninen kate	-3 955 170,00	-1 580 584,00
	1 090 485,28	2 130 078,89
Muu kuin vakuutustekninen laskelma:		
Sijoitustoiminta		
Sijoitustoiminnan tuotot	12 747 362,08	10 690 378,41
Sijoitustoiminnan kulut	-5 156 743,05	-6 870 276,33
Sijoitustoiminnan nettotuotto	7 590 619,03	3 820 102,08
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta		
Tilikauden verot	-1 771 689,71	-1 179 183,26
Aikaisempien tilikausien verot	-21 967,13	-10 448,42
Laskennallinen vero	-54 382,62	-49 650,89
Tuloverot	-1 848 039,46	-1 239 282,57
Vähemmistöosuudet	6 703,69	-0,55
Konsernin voitto tilikaudelta	6 839 768,54	4 710 897,85

Tase	KONSERNI	KONSERNI
VASTAAVAA	31.12. 2017	31.12. 2016
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	4 054 758,04	3 604 680,54
Muut pitkävaikutteiset menot	234 907,62	239 975,80
Ennakkomaksut	181 422,44	258 353,62
Aineettomat hyödykkeet	<u>4 471 088,10</u>	<u>4 103 009,96</u>
Sijoitukset		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	14 201 974,15	15 990 160,30
Kiinteistösijoitukset	<u>14 201 974,15</u>	<u>15 990 160,30</u>
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	69 867 788,22	54 535 843,27
Rahoitusmarkkinavälineet	84 803 180,00	89 392 350,82
Kiinnelainasaamiset	243 235,05	455 489,45
Muut lainasaamiset	4 789 527,60	4 956 723,27
Talletukset	3 711 840,30	9 565 769,34
Muut sijoitukset	<u>163 415 571,17</u>	<u>158 906 176,15</u>
Sijoitukset	177 617 545,32	174 896 336,45
Saamiset		
Ensivakuutustoiminnasta		
Vakuutuksenottajilta	23 358 584,82	24 331 413,87
Jälleenvakuutustoiminnasta	6 207 525,84	456 081,00
Muut saamiset	6 532 831,22	6 009 374,84
Laskennalliset verosaamiset	541 089,12	541 188,12
Saamiset	<u>36 640 031,00</u>	<u>31 338 057,83</u>
Muu omaisuus		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 045 811,43	575 336,55
Muut aineelliset hyödykkeet	67 357,75	67 357,75
Tavaravarastot	351 390,79	578 331,45
Aineelliset hyödykkeet	<u>1 464 559,97</u>	<u>1 221 025,75</u>
Rahat ja pankkisaamiset	9 668 296,11	2 530 275,73
Muu omaisuus	<u>11 132 856,08</u>	<u>3 751 301,48</u>
Siirtosaamiset		
Korot ja vuokrat	1 233 978,12	1 533 300,71
Muut siirtosaamiset	2 073 716,70	653 747,39
Siirtosaamiset	<u>3 307 694,82</u>	<u>2 187 048,10</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>233 169 215,32</u>	<u>216 275 753,82</u>

Tase

	<i>KONSERNI</i>	<i>KONSERNI</i>
	31.12. 2017	31.12. 2016
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Pohjarahasto	2 520 563,78	2 520 563,78
Takuupääoma	8 064 000,00	8 064 000,00
Muut rahastot	7 843 311,51	7 848 386,57
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	27 256 091,55	22 739 642,22
Tilikauden voitto (tappio)	6 839 768,54	4 710 897,85
Oma pääoma	<u>52 523 735,39</u>	<u>45 883 490,42</u>
Vähemmistöosuus	1 906 133,19	1 914 596,93
Vakuutustekninen vastuovelka		
Vakuutusmaksuvastuu	37 942 960,37	39 210 719,17
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 715 608,53	-1 691 573,74
Korvausvastuu	131 823 989,11	125 094 450,32
Jälleenvakuuttajien osuus	-13 848 107,33	-14 126 675,07
Tasoitusmäärä	9 586 964,00	5 631 794,00
Vakuutustekninen vastuovelka	<u>163 790 197,62</u>	<u>154 118 714,68</u>
Velat		
Ensivakuutustoiminnasta	1 968 013,08	2 369 024,92
Jälleenvakuutustoiminnasta	2 667 781,20	1 219 869,23
Muut velat	6 024 703,53	7 300 798,73
Laskennalliset verovelat	232 744,66	178 461,04
Velat	<u>10 893 242,47</u>	<u>11 068 153,92</u>
Siirtovelat	4 055 906,65	3 290 797,87
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>233 169 215,32</u></u>	<u><u>216 275 753,82</u></u>

1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Konserni

1.1. Vakuutusmaksutulo

Vahinkovakuutus

Ensivakuutus

Kotimaasta

ETA valtioista

Muista valtioista

2017

EUR

2016

EUR

103 640 453,65	108 817 767,11
----------------	----------------

103 640 453,65 **108 817 767,11**

Yhteensä

Jälleenvakuutus

3 101,05	3 485,16
----------	----------

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

103 643 554,70 **108 821 252,27**

Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista

Jakojärjestelmämaksut

Vakuutusmaksuvero

Palosuojelumaksu

Liikenneturvallisuusmaksu

Työturvallisuusmaksu

Muut julkiset maksut

544 173,92	540 507,98
5 038 575,59	5 120 521,79
18 714 473,53	20 131 330,33
302 179,36	298 933,88
193 760,94	238 846,21
210 819,11	205 393,18

Yhteensä

25 003 982,45 **26 535 533,37**

1.2. Liikekulujen erittely

Konserni

	2017	2016
	EUR	EUR
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	2 728 504,60	2 327 986,73
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	24,01	24,01
Muut vakuutusten hankintamenot	6 095 808,33	6 459 415,63
Vakuutusten hoitokulut	7 856 119,06	7 458 267,01
Hallintokulut	7 828 001,18	7 750 041,94
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet(-)	-1 271 508,71	-1 233 220,62
Yhteensä	23 236 948,47	22 762 514,70

Kokonaisliikekulut toiminnoittain

Vahinkovakuutus:

Maksetut korvaukset	7 714 273,91	7 009 067,25
Liikekulut	23 236 948,47	22 762 514,70
Sijoitustoiminnan hoitokulut	171 772,92	165 568,84
Muut kulut	0,00	0,00
Yhteensä	31 122 995,30	29 937 150,79

1.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

Henkilöstökulut:

	2017	2016
	EUR	EUR
Palkat ja palkkiot	15 730 854,90	15 197 175,92
Eläkekulut	2 756 198,03	2 748 176,60
Muut henkilösivukulut	779 547,29	1 023 595,66
Yhteensä	19 266 600,22	18 968 948,18

Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

	2017	2016
konttorihenkilöstö	311	294
myyntihenkilöstö	47	60
kiinteistöhenkilöstö	0	0
Yhteensä	358	354

Johdon palkat ja palkkiot

	2017	2016
	EUR	EUR
toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	305 089,44	255 334,09
hallituksen jäsenet ja varajäsenet	139 987,50	126 048,48
Yhteensä	445 076,94	381 382,57

Johdon eläkesitoumukset

Toimitusjohtajan eläkeikä on lainmukainen

Toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille

- myönnettyjä rahalainoja ei ollut
- koskevia vakuuksia tai vastuusitoumuksia ei ole

Tilintarkastajien palkkiot

	2017	2016
Tilintarkastus	87 511,47	54 234,71
Veroneuvonta	855,16	3 025,00
Muut palvelut	14 260,00	3 505,00
Yhteensä	102 626,63	60 764,71

1.4. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Konserni

	2017 EUR	2016 EUR
Sijoitustoiminnan tuotot:		
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Osinkotuotot	0,00	0,00
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut tuotot	1 150 200,38	1 251 665,43
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	435 266,25	404 851,77
Korkotuotot	2 751 899,63	2 799 544,06
Muut tuotot	427 577,62	379 729,74
Yhteensä	4 764 943,88	4 835 791,00
Arvon alentumisten palautukset	1 250 255,20	1 749 877,53
Myyntivoitot	6 732 163,00	4 104 709,88
Yhteensä	12 747 362,08	10 690 378,41
 Sijoitustoiminnan kulut:		
Kulut kiinteistösijoituksista	838 782,66	857 505,64
Kulut muista sijoituksista	828 637,10	422 114,64
Korkokulut ja muut vieraan pääoman muille kuin konserniyrityksille	108 960,78	33 457,98
Yhteensä	1 776 380,54	1 313 078,26
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	2 610 240,90	5 065 795,50
Rakennusten suunnitelmapoistot	276 177,88	298 088,39
Myyntitappiot	493 943,73	193 314,18
Yhteensä	5 156 743,05	6 870 276,33
 Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvонkorotuksia ja niiden oikaisua	7 590 619,03	3 820 102,08
Sijoitusten arvonkorotus	0,00	0,00
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	0,00	0,00
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	7 590 619,03	3 820 102,08

2. TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konserni

2.1. Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

	2017	2016
	EUR	EUR
Jäljellä oleva hankintameno	5 146 885,74	5 599 513,74
Kirjanpitoarvo	5 146 885,74	5 599 513,74
Käypä arvo	5 426 811,27	5 924 462,04

2.2. Taseen erän Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:

	2017	2016
	EUR	EUR
Muut lainasaamiset:		
Pankkitakaus	0,00	0,00
Vakuutuskirja	0,00	0,00
Muu vakuus (eriteltynä, jos määrä on olennainen)	398 827,18	683 139,22
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	19 776,47	36 642,11
Yhteensä	418 603,65	719 781,33

2.3. Oman pääoman muutokset

	<i>KONSERNI</i> 2017	<i>KONSERNI</i> 2016
Pohjarahasto 1.1.	2 520 563,78	2 520 563,78
Siirto pohjarahastoon	0,00	0,00
Pohjarahasto 31.12.	2 520 563,78	2 520 563,78
Takuupääoma 1.1.	8 064 000,00	8 064 000,00
Takuupääoman takaisinmaksu	0,00	0,00
Takuupääoma 31.12.	8 064 000,00	8 064 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	7 824 000,00	3 917 000,00
Lisäykset	0,00	3 907 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	7 824 000,00	7 824 000,00
Muut rahastot 1.1.	24 386,57	26 886,57
Lisäykset	4 924,94	10 000,00
Hallituksen käyttövaroista maksetut erät	0,00	0,00
Lahjoitukset	-10 000,00	-12 500,00
Muut rahastot 31.12.	19 311,51	24 386,57
Voittovarat 1.1.	27 450 540,07	22 897 145,81
Siirto pohjarahastoon	0,00	0,00
Takuupääoman korko	-241 740,00	-147 360,50
Takuupääomaosuuksien myynti	0,00	0,00
Muihin rahastoihin	-4 924,94	-10 000,00
Edellisen tilikauden oikaisu	52 216,42	-143,09
Tilikauden voitto/tappio	6 839 768,54	4 710 897,85
Voittovarat 31.12.	34 095 860,09	27 450 540,07
Oma pääoma 31.12.	52 523 735,38	45 883 490,42
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset jakautuvat	1 163 718,49	892 300,39
- edellisten tilikausien tulokseen	713 839,34	521 792,92
- tilikauden tulokseen	217 134,48	192 047,58
- verovelkoihin	-232 744,67	178 459,89

(I) Suora rahoituslaskelma**Liiketoiminnan rahavirta**

	EMOYHTIÖ 2017 EUR	EMOYHTIÖ 2016 EUR	KONSERNI 2017 EUR	KONSERNI 2016 EUR
Tuleva rahavirta + merkkinen				
Menevä rahavirta - merkkinen				
Saadut vakuutusmaksut	104 236 420	106 959 403	104 236 420	106 959 403
jälleenvakuuttajille maksettu osuus	-6 306 661	-7 043 418	-6 306 661	-7 043 418
Maksetut korvaukset	-66 834 088	-64 290 643	-66 834 088	-64 290 643
jälleenvakuuttajilta saatu osuus	6 817 557	3 357 054	6 817 557	3 357 054
Saadut korot	3 094 690	1 833 713	3 062 109	1 792 994
Saadut osingot	416 457	388 987	416 457	388 987
Saadut muut sijoitustulot ja tulot liiketoiminnan muista tuotoista	320	1 514 863	44 937	1 595 867
Maksut henkilöstökuluista	-18 762 387	-18 904 108	-18 762 387	-18 904 108
Muut maksut liiketoiminnan kuluista	-13 357 599	-11 995 616	-12 943 482	-11 452 800
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	9 304 708	11 820 235	9 730 861	12 403 336
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-326 057	-46 278	-326 057	-46 278
Maksetut välittömät verot	-1 240 632	-1 901 442	-1 240 632	-1 901 442
Liiketoiminnan rahavirta	7 738 018	9 872 515	8 164 171	10 455 617
Investointien rahavirta				
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-15 226 859	-66 092 491	-15 205 168	-66 114 071
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	17 188 463	36 199 462	16 865 285	35 830 302
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-2 394 067	-1 758 216	-2 438 143	-1 945 857
Investointien rahavirta	-432 463	-31 651 245	-778 026	-32 229 625
Rahoituksen rahavirta				
Maksullinen osakeanti	0	0	0	0
Omien osakkeiden hankkiminen	0	0	0	0
Omien osakkeiden myynti	0	3 907 000	0	3 907 000
Lainojen nostot	0	0	0	0
Lainojen takaisinmaksut	0	0	3 616	-9 893
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-251 740	-159 861	-251 740	-159 861
Rahoituksen rahavirta	-251 740	3 747 140	-248 124	3 737 246
Rahavarojen muutos	7 053 815	-18 031 590	7 138 021	-18 036 763
Rahavarat tilikauden alussa	2 398 506	20 430 096	2 530 276	20 567 039
Rahavarat tilikauden lopussa	9 452 322	2 398 506	9 668 296	2 530 276

Tuloslaskelma

	EMOYHTIÖ 1.1-31.12. 2017	EMOYHTIÖ 1.1-31.12. 2016
Vakuutustekninen laskelma:		
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	103 643 554,70	108 821 252,27
Jälleenvakuuttajien osuus	-7 754 573,12	-7 857 424,05
Vakuutusmaksuvastuun muutos	1 267 758,80	-1 769 707,79
Jälleenvakuuttajien osuus	24 034,79	92 642,46
Vakuutusmaksutuotot	97 180 775,17	99 286 762,89
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-74 459 066,78	-71 399 970,30
Jälleenvakuuttajien osuus	12 569 001,89	3 139 709,17
Korvausvastuun muutos	-6 729 538,79	-7 701 249,83
Jälleenvakuuttajien osuus	-278 567,74	3 147 925,66
Korvauskulut	-68 898 171,42	-72 813 585,30
Liikekulut	-23 333 788,85	-22 859 848,98
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta		
Tasoitusmäärän muutos	4 948 814,90	3 613 328,61
Vakuutustekninen kate	-3 955 170,00	-1 580 584,00
	993 644,90	2 032 744,61
Muu kuin vakuutustekninen laskelma:		
Sijoitustoiminta		
Sijoitustoiminnan tuotot	12 735 326,05	10 664 535,19
Sijoitustoiminnan kulut	-4 930 176,18	-6 681 181,73
Sijoitustoiminnan nettotuotto	7 805 149,87	3 983 353,46
Voitto (Tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	8 798 794,77	6 016 098,07
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	-271 418,10	-240 059,47
Tuloverot		
Tilikauden verot	-1 771 689,71	-1 179 166,28
Aikaisempien tilikausien verot	-21 967,13	-10 448,42
	-1 793 656,84	-1 189 614,70
TILIKAUDEN VOITTO	6 733 719,83	4 586 423,90

Tase	EMOYHTIÖ	EMOYHTIÖ
VASTAAVAA	31.12. 2017	31.12. 2016
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	4 053 261,17	3 603 183,67
Muut pitkävaikutteiset menot	129 422,78	178 567,51
Ennakkomaksut	181 422,44	258 353,62
Aineettomat hyödykkeet	<u>4 364 106,39</u>	<u>4 040 104,80</u>
Sijoitukset		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	14 876 201,41	16 197 109,19
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 633 179,37	1 930 115,65
Kiinteistösijoitukset	<u>16 509 380,78</u>	<u>18 127 224,84</u>
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	69 867 788,22	54 535 843,27
Rahoitusmarkkinavälineet	84 482 720,83	89 071 891,65
Kiinnelainasaamiset	243 235,05	455 489,45
Muut lainasaamiset	4 789 527,60	4 956 723,27
Talletukset	3 711 840,30	9 565 769,34
Sijoitukset	<u>179 604 492,78</u>	<u>176 712 941,82</u>
Saamiset		
Ensivakuutustoiminnasta		
Vakuutuksenottajilta	23 358 584,82	24 331 413,87
Jälleenvakuutustoiminnasta	6 207 525,84	456 081,00
Muut saamiset	6 554 522,86	6 009 374,84
	<u>36 120 633,52</u>	<u>30 796 869,71</u>
Muu omaisuus		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 045 811,43	575 336,55
Muut aineelliset hyödykkeet	67 357,75	67 357,75
Tavaravarastot	351 390,78	578 331,45
Aineelliset hyödykkeet	<u>1 464 559,96</u>	<u>1 221 025,75</u>
Rahat ja pankkisaamiset	9 452 321,60	2 398 506,26
Siirtosaamiset		
Korot ja vuokrat	1 233 978,12	1 533 300,71
Muut siirtosaamiset	2 067 703,68	648 302,37
Siirtosaamiset	<u>3 301 681,80</u>	<u>2 181 603,08</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>234 307 796,05</u>	<u>217 351 051,42</u>

Tase

	EMOYHTIÖ	EMOYHTIÖ
	31.12.	31.12.
VASTATTAVAA	2017	2016
Oma pääoma		
Pohjarahasto	2 520 563,78	2 520 563,78
Takuupääoma	8 064 000,00	8 064 000,00
Muut rahastot	7 843 311,51	7 848 386,57
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	29 498 653,96	25 158 895,00
Tilikauden voitto (tappio)	6 733 719,83	4 586 423,90
Oma pääoma	<u>54 660 249,08</u>	<u>48 178 269,25</u>
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Poistoero	1 163 718,49	892 300,39
Vakuutustekninen vastuovelka		
Vakuutusmaksuvastuu	37 942 960,37	39 210 719,17
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 715 608,53	-1 691 573,74
Korvausvastuu	131 823 989,11	125 094 450,32
Jälleenvakuuttajien osuus	-13 848 107,33	-14 126 675,07
Tasoituspääoma	9 586 964,00	5 631 794,00
Vakuutustekninen vastuovelka	<u>163 790 197,62</u>	<u>154 118 714,68</u>
Velat		
Ensivakuutustoiminnasta	1 968 013,08	2 369 024,92
Jälleenvakuutustoiminnasta	2 667 781,20	1 219 869,23
Muut velat	5 994 914,38	7 282 091,02
Velat	<u>10 630 708,66</u>	<u>10 870 985,17</u>
Siirtovelat	4 062 922,20	3 290 781,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>234 307 796,05</u></u>	<u><u>217 351 051,42</u></u>

3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Emoyhtiö

3.1. Vakuutusmaksutulo

Ensivakuutus

Kotimaasta

Jälleenvakuutus

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

2017

EUR

2016

EUR

103 640 453,65	108 817 767,11
----------------	----------------

3 101,05	3 485,16
----------	----------

103 643 554,70 108 821 252,27

Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista

Jakojärjestelmämaksut

Vakuutusmaksuvero

Palosuojelumaksu

Liikenneturvallisuusmaksu

Työturvallisuusmaksu

Yhteensä

544 173,92	540 507,98
5 038 575,59	5 120 521,79
18 714 473,53	20 131 330,33
302 179,36	298 933,88
193 760,94	238 846,21
210 819,11	205 393,18

25 003 982,45 26 535 533,37

3.2. Vahinkovakuutuksen vakuutusluokkaryhmäkohtaiset tiedot

EUR

Vakuutusluokkaryhmä	vuosi	Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleenvakuuttajien osuus	Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta
		1	2	3	4	5	6
Lakisääteinen tapaturma	2017	12 338 152,11	12 335 370,36	-6 231 405,31	-3 350 752,08	-534 665,42	2 218 543,43
	2016	12 413 391,63	12 410 337,07	-6 943 440,11	-3 202 104,49	-537 741,87	1 727 050,63
	2015	12 419 883,58	12 431 035,76	-4 138 839,52	-2 975 786,04	-654 863,54	4 661 546,65
Urheilijoiden tapaturma	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu tapaturma ja sairaus	2017	16 626 168,40	16 289 300,61	-18 595 446,16	-3 091 893,31	-26 624,75	-5 424 663,61
	2016	16 121 149,88	15 895 034,85	-14 146 487,87	-3 042 223,32	-26 130,43	-1 319 806,77
	2015	15 582 150,01	15 474 696,31	-14 092 469,36	-2 496 824,20	-25 579,43	-1 140 176,68
Moottori-ajoneuvovastuu	2017	19 376 093,90	20 951 635,47	-9 884 943,00	-7 039 471,11	-614 723,02	3 412 498,34
	2016	23 840 641,30	23 486 768,53	-15 133 869,82	-6 984 134,53	-892 527,77	476 236,42
	2015	23 189 076,98	23 132 390,71	-16 012 206,42	-5 897 313,65	-59 261,95	1 163 608,69
Maa-ajoneuvot	2017	19 899 168,62	20 216 877,69	-14 984 496,56	-3 977 558,64	-24 915,54	1 229 906,95
	2016	21 102 589,19	20 780 898,36	-16 599 433,43	-3 888 584,84	-26 121,74	266 758,34
	2015	20 351 590,32	20 258 381,98	-14 791 035,64	-3 831 594,06	-25 359,58	1 610 392,71
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikkuva kalusto ja kuljetus	2017	674 284,64	688 476,96	-354 342,06	-180 401,22	-25 799,46	127 934,22
	2016	699 091,29	684 110,39	-341 739,04	-190 873,36	-27 226,97	124 271,02
	2015	673 122,05	659 827,51	-303 873,74	-153 455,44	-24 777,74	177 720,59
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2017	26 084 395,41	25 869 071,65	-21 891 463,12	-5 081 697,71	4 667 738,90	3 563 649,72
	2016	26 023 968,03	25 488 332,84	-20 261 464,24	-4 976 970,94	1 448 632,19	1 698 529,85
	2015	25 194 049,70	24 656 323,20	-19 369 607,12	-4 559 633,13	-113 036,84	614 046,11
Vastuu	2017	3 519 209,28	3 523 066,61	-3 296 286,99	-952 192,47	-106 431,72	-831 844,56
	2016	3 705 198,71	3 628 473,26	-2 296 603,32	-924 919,42	-104 507,38	302 443,14
	2015	3 527 517,59	3 488 890,21	-2 165 075,01	-853 089,31	-95 369,66	375 356,24
Luotto ja takaus	2017	200 582,39	195 107,06	370,33	-24 291,26	0,00	171 186,13
	2016	182 521,56	159 751,24	-24 043,43	-22 372,67	0,00	113 335,14
	2015	110 211,46	92 100,16	-7 827,72	-20 128,56	0,00	64 143,88
Oikeusturva	2017	3 319 493,12	3 280 662,69	-2 171 297,09	-552 597,64	-82 787,97	473 979,99
	2016	3 237 817,55	3 107 491,75	-2 156 837,53	-530 699,03	-67 369,34	352 585,85
	2015	2 857 159,72	2 669 465,87	-1 958 546,19	-514 730,76	-48 320,38	147 868,54
Matka-apu	2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	2017	1 602 905,78	1 558 643,37	-3 750 424,91	-318 656,09	2 579 617,59	69 179,96
	2016	1 491 397,97	1 406 861,01	-1 184 712,90	-295 669,47	-10 932,82	-84 454,19
	2015	1 285 809,65	1 217 299,06	-501 489,03	-229 381,30	-223 119,25	263 309,49
ENSIVAKUUTUS YHTEENSÄ	2017	103 640 453,65	104 908 212,46	-81 159 734,87	-24 569 511,52	5 831 408,62	5 010 370,58
	2016	108 817 767,11	107 048 059,30	-79 088 631,68	-24 058 552,08	-243 926,14	3 656 949,42
	2015	105 190 571,06	104 080 410,79	-73 340 969,76	-21 531 936,45	-1 269 688,37	7 937 816,22
Jälleenvakuutus	2017	3 101,05	3 101,05	-28 870,70	-35 786,03	0,00	-61 555,68
	2016	3 485,16	3 485,16	-12 588,45	-34 517,52	0,00	-43 620,81
	2015	3 233,20	3 233,20	-64 093,75	-61 399,38	0,00	-122 259,93
YHTEENSÄ	2017	103 643 554,70	104 911 313,51	-81 188 605,57	-24 605 297,55	5 831 408,62	4 948 814,90
	2016	108 821 252,27	107 051 544,46	-79 101 220,13	-24 093 069,60	-243 926,14	3 613 328,61
	2015	105 193 804,26	104 083 643,99	-73 405 063,50	-21 593 335,83	-1 269 688,37	7 815 556,29
Tasoitusmäärän muutos	2017						-3 955 170,00
	2016						-1 580 584,00
	2015						-4 051 210,00
VAKUUTUS-TEKNINEN KATE	2017						993 644,90
	2016						2 032 744,61
	2015						3 764 346,29

3.3. Liikekulujen erittely

Emoyhtiö

	2017 EUR	2016 EUR
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	2 728 504,60	2 327 986,73
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	0,00	24,01
Muut vakuutusten hankintamenot	6 095 808,33	6 459 415,63
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos (+/-)	0,00	0,00
Vakuutusten hoitokulut	7 856 119,06	7 458 267,01
Hallintokulut	7 924 865,57	7 847 376,22
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet(-)	-1 271 508,71	-1 233 220,62
Yhteensä	23 333 788,85	22 859 848,98

Kokonaisliikekulut toiminnoittain

Maksetut korvaukset	7 714 273,91	7 009 067,25
Liikekulut	23 333 788,85	22 859 848,98
Sijoitustoiminnan hoitokulut	171 772,92	165 568,84
Muut kulut	0,00	0,00
Yhteensä	31 219 835,68	30 034 485,07

3.4. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

Henkilöstökulut:

	2017	2016
Palkat ja palkkiot	15 730 854,90	15 197 175,92
Eläkekulut	2 756 198,03	2 748 176,60
Muut henkilösivukulut	779 547,29	1 023 595,66
Yhteensä	19 266 600,22	18 968 948,18

Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

	2017	2016
konttorihenkilöstö	311	294
myyntihenkilöstö	47	60
kiinteistöhenkilöstö	0	0
Yhteensä	358	354

Johdon palkat ja palkkiot

	2017	2016
toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	305 089,44	255 334,09
hallituksen jäsenet ja varajäsenet	139 987,50	126 048,48
Yhteensä	445 076,94	381 382,57

Johdon eläkesitoumukset

Toimitusjohtajan eläkeikä on lainmukainen

Toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille

- myönnettyjä rahalainoja ei ollut
- koskevia vakuuksia tai vastuusitoumuksia ei ole

Tilintarkastajien palkkiot

	2017	2016
Tilintarkastus	84 139,93	51 573,00
Veroneuvonta	855,16	3 025,00
Muut palvelut	14 260,00	3 505,00
Yhteensä	99 255,09	58 103,00

3.5. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Emoyhtiö

	2017 EUR	2016 EUR
Sijoitustoiminnan tuotot:		
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Osinkotuotot	0,00	0,00
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	32 580,37	40 719,44
Muilta kuin konserniyrityksiltä	0,00	0,00
Muut tuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	43 248,32	21 522,80
Muilta kuin konserniyrityksiltä	1 062 335,66	1 163 580,08
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	435 266,25	404 851,77
Korkotuotot	2 751 899,63	2 799 543,95
Muut tuotot	427 577,62	379 729,74
Yhteensä	4 752 907,85	4 809 947,78
Arvon alentumisten palautukset	1 250 255,20	1 749 877,53
Myyntivoitot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,00	0,00
Muilta kuin konserniyrityksiltä	6 732 163,00	4 104 709,88
Yhteensä	12 735 326,05	10 664 535,19
Sijoitustoiminnan kulut:		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	673 321,42	678 111,68
Muilta kuin konserniyrityksiltä	282 307,24	367 003,09
Kulut muista sijoituksista	828 637,10	422 114,64
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	108 960,78	33 457,74
Yhteensä	1 893 226,54	1 500 687,15
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	2 543 005,91	4 987 190,99
Rakennusten suunnitelmapoistot	0,00	0,00
Myyntitappiot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,00	0,00
Muilta kuin konserniyrityksiltä	493 943,73	193 303,59
Yhteensä	4 930 176,18	6 681 181,73
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	7 805 149,87	3 983 353,46
Sijoitusten arvonkorotus	0,00	0,00
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	0,00	0,00
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	7 805 149,87	3 983 353,46

4. Tasetta koskevat liitetiedot

Emoyhtiö

4.1. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2017 EUR	2016 EUR
Hankintameno 1.1.	23 257 172,13	21 299 307,00
Lisäykset	4 736 339,01	3 459 173,14
Vähennykset	-12 360 287,05	-1 501 308,01
Hankintameno 31.12.	15 633 224,09	23 257 172,13
Kertyneet poistot 1.1.	-17 996 041,58	-16 729 218,00
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	9 791 156,71	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-1 599 672,87	-1 266 823,58
Kertyneet poistot 31.12.	-9 804 557,74	-17 996 041,58
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 828 666,35	5 261 130,55

4.2. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset 31.12.2017

	2017 Jäljellä oleva hankintameno	2017 Kirjan- pitoarvo	2017 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	3 507 997,57	3 507 997,57	3 889 828,48
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	6 498 604,45	6 498 604,45	7 298 604,45
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	417 000,00	417 000,00	417 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	4 452 599,39	4 452 599,39	4 723 481,46
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 633 179,37	1 633 179,37	1 633 179,37
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä			
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	69 867 788,22	69 867 788,22	79 761 426,07
Rahoitusmarkkinavälineet	84 482 720,83	84 482 720,83	86 948 458,42
Osuudet yhteissijoituksista	0,00	0,00	0,00
Kiinnelainasaamiset	243 235,05	243 235,05	243 235,05
Muut lainasaamiset	4 789 527,60	4 789 527,60	4 789 527,60
Talletukset	3 711 840,30	3 711 840,30	3 711 840,30
Muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00
Jälleenvakuutustalletesaamiset	0,00	0,00	0,00
	179 604 492,78	179 604 492,78	193 416 581,20

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:
 korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)
 jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta

0,00

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvonkorotuksia

1 122 078,57

Muita arvonkorotuksia

0,00

1 122 078,57

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

13 812 088,42

4.2. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset 31.12.2016

	2016 Jäljellä oleva hankintameno	2016 Kirjan- pitoarvo	2016 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	3 807 997,57	3 807 997,57	4 189 828,48
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	7 201 668,17	7 201 668,17	8 001 668,17
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	481 294,53	481 294,53	490 971,00
Muut kiinteistöosakkeet	4 706 148,92	4 706 148,92	5 007 144,39
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 930 115,65	1 930 115,65	1 930 115,65
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä			
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	54 535 843,27	54 535 843,27	65 464 204,73
Rahoitusmarkkinavälineet	89 071 891,65	89 071 891,65	91 228 784,23
Osuudet yhteissijoituksista	0,00	0,00	0,00
Kiinnelainasaamiset	455 489,45	455 489,45	455 489,45
Muut lainasaamiset	4 956 723,27	4 956 723,27	4 956 723,27
Talletukset	9 565 769,34	9 565 769,34	9 565 769,34
Muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00
Jälleenvakuutustalletesaamiset	0,00	0,00	0,00
	176 712 941,82	176 712 941,82	191 290 698,71

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:
 korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)
 jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta

0,00

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvonkorotuksia
 Muita arvonkorotuksia

1 122 078,57

0,00

1 122 078,57

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

14 577 756,89

4.3. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset 2017

	2017 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2017 Lainasaamiset konserni- yrityksiltä	2017 Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksistä
Hankintameno 1.1.	23 817 891,37	1 930 115,65	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-109 475,08	-296 936,28	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	23 708 416,29	1 633 179,37	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-1 192 057,27	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-36 740,64	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	-1 228 797,91	0,00	0,00
Arvon alentumiset 1.1.	-7 550 803,98	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-1 174 692,06	0,00	0,00
Arvon alentumisten palautukset	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumiset 31.12.	-8 725 496,04	0,00	0,00
Arvonkorotukset 1.1.	1 122 079,07	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00
Siirto osien välillä	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset 31.12.	1 122 079,07	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	14 876 201,41	1 633 179,37	0,00
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet			
Jäljellä oleva hankintameno	5 146 885,74		
Kirjanpitoarvo	5 146 885,74		
Käypä arvo	5 426 811,27		

4.3. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset 2016

	2016 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2016 Lainasaamiset konserni- yrityksiltä	2016 Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksistä
Hankintameno 1.1.	23 922 299,32	2 227 051,93	0,00
Lisäykset	110 241,63	0,00	0,00
Vähennykset	-214 649,58	-296 936,28	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	23 817 891,37	1 930 115,65	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-1 109 807,11	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-82 250,16	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	-1 192 057,27	0,00	0,00
Arvonalentumiset 1.1.	-4 918 862,06	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-2 631 941,92	0,00	0,00
Arvonalentumisten palautukset	0,00	0,00	0,00
Arvonalentumiset 31.12.	-7 550 803,98	0,00	0,00
Arvonkorotukset 1.1.	1 122 079,07	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00
Siirto osien välillä	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset 31.12.	1 122 079,07	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12	16 197 109,19	1 930 115,65	0,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Jäljellä oleva hankintameno	5 599 513,74
Kirjanpitoarvo	5 599 513,74
Käypä arvo	5 924 462,04

4.4. Muut sijoitukset 2017

Taseen erän Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:

Muut lainasaamiset:

Pankkitakaus	0,00
Takausvakuutus	0,00
Vakuutuskirja	0,00
Muu vakuus (eriteltyä, jos määrä on olennainen)	398 827,18
Yhteensä	398 827,18
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	19 776,47

Taseen muut lainasaamiset sisältää lisäksi potilasvakuutuspoolin velkakirjasaamisen 4 737 850,85 euroa

4.5. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä

Saman konsernin yritykset	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Emoyhtiö Kirjanpitoarvo 2017
Kiinteistö Oy Reskan Kulma	Hämeenlinna	91,94	3 166 821
Vanajan Liikehuoneistot Oy	Hämeenlinna	100	1 345 503
Vanain Kiinteistö Oy	Hämeenlinna	100	86 280
Kyttälänkontu Oy	Tampere	55	1 900 000
			6 498 604
Omistusyhteisyhteisöt, ei yhdistelty			
Asunto Oy Hämeenlinnan Hallituskatu 12	Hämeenlinna	22	417 000
			Viimeksi laaditun tilinpäätöksen voitto/tappio omapääoma
Asunto Oy Hämeenlinnan Hallituskatu 12	Hämeenlinna	11	2 357 541

4.6. Konsernin omaisuuden rasitteet 31.12.2017

Kiinteistö Oy Reskan Kulma			Nimellis-	Vahvistus-	
nrot	kpl	arvo	päivä		
Panttikirja	229	2 000 000	13.1.2003	2 000 000	oman lainan vakuutena
Panttikirja	230	2 000 000	13.1.2003	2 000 000	oman lainan vakuutena
Panttikirja	231	1 000 000	13.1.2003	1 000 000	oman lainan vakuutena
Panttikirja	232	1 000 000	13.1.2003	1 000 000	oman lainan vakuutena
Panttikirja	233	500 000	13.1.2003	500 000	oman lainan vakuutena
				6 500 000	

4.7. Omistukset muissa yrityksissä

Muut sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Kotipaikka	Osuus	Lukumäärä	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Käypä arvo 31.12.2017
Muut kuin pörssiyritykset				459 857	488 485
Pörssiosakkeet				5 798 906	6 623 124

Sijoitusrahasto-osuudet

Aktia Corporate Bond+ D	Suomi		1 216 959	2 322 615	2 404 103
Aktia EM Local Currency Frontier Bond+ D	Suomi		3 947 016	3 998 009	4 560 777
Aktia Em Mrkt Local Currency Bond+ D	Suomi		2 060 481	3 409 676	3 680 019
Aktia Emerging Market Corporate Bond+ D	Suomi		5 007 924	5 008 074	5 119 600
Aktia Trade Finance C	Suomi		5 000 000	5 000 000	5 089 000
Barings European Loan C EUR Acc	Irlanti		41 503	5 508 922	6 112 931
Eu Senior Sec-eu Loan-iaeur (eur,lx)	Luxemburg		28 995	3 002 758	3 074 897
Ålandsbanken Euro Bond B	Suomi		123 794	3 512 308	4 213 948
Danske Invest Neutral K	Suomi		63 224	2 002 045	2 002 092
Danske Invest Yhteisökorko K	Suomi		97 223	2 940 243	2 940 247
Danske Invest Yhteisökorko Plus K	Suomi		2 498 860	3 409 044	3 488 208
Danske Invest Suomi Yhteisösake K	Suomi		28 636	2 559 110	2 991 472
Fondita Nordic Micro Cap B	Suomi		3 613	540 425	1 143 378
Fourton Stamina A	Suomi		7 455	1 367 189	2 920 914
PROC Europe Index Fund, osuuslaji EUR W	Tanska		177 203	1 745 768	1 796 843
PROC Global EM Index Fund, osuuslaji EUR W	Tanska		56 373	602 961	816 842
PROC Japan Index Fund, osuuslaji EUR W	Tanska		154 689	1 431 802	1 667 542
PROC USA Index Fund, osuusl. EUR W	Tanska		181 219	2 007 433	2 190 936
UBS (Lux) Equity Euro Countries Income (EUR)	Luxemburg		18 956	2 000 000	2 253 246
				52 368 381	58 466 996

Pääomarahastot

Mandatum Life Private Debt II	Suomi			1 000 000	1 000 000
Palvelurahasto I Ky	Suomi	3,8 %		459 072	1 179 593
Vanaja Capital Oy	Suomi	10,9 %		434 122	434 122
Muut pääomarahastot	Suomi			520 472	596 202
				2 413 666	3 209 917

Kiinteistörahastot

Titanium kiinteistö	Suomi		49 013	5 000 000	6 829 011
Aberdeen Property Fund Finland I Ky	Suomi	0,3 %	1 000 000	801 979	809 800
Taaleritehtaan Asuntorahasto VI Ky	Suomi	3,0 %	996 993	690 000	999 093
ACIF Infrastructure LP	Luxenburg	2,0 %		2 335 000	2 335 000
Muut kiinteistörahastot					
				8 826 979	10 972 904

Yhteensä

				69 867 788	79 761 426
--	--	--	--	-------------------	-------------------

4.8. Pysyvät vastaavat 31.12.2017

	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1	6 081 761,64	4 805 893,04	6 738 564,58	645 689,20	18 271 908,46
Hankinnat	2 294 824,67	0,00	804 081,77	1 637 432,57	4 736 339,01
Myynnit ja siirrot	-704 757,10	0,00	0,00	-1 864 373,24	-2 569 130,34
Hankintameno 31.12.	<u>7 671 829,21</u>	<u>4 805 893,04</u>	<u>7 542 646,35</u>	<u>418 748,53</u>	<u>20 439 117,13</u>
Kertyneet poistot 1.1	-2 041 656,84	-2 928 860,58	-6 163 228,03	0,00	-11 133 745,45
Suunnitelmapoistot	-1 266 065,98	-36 740,64	-333 606,89	0,00	-1 636 413,51
Arvon alentumiset	0,00	-263 259,36	0,00	0,00	-263 259,36
Kertyneetpoistot 31.12.	<u>-3 307 722,82</u>	<u>-3 228 860,58</u>	<u>-6 496 834,92</u>	<u>0,00</u>	<u>-13 033 418,32</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 364 106,39	1 577 032,46	1 045 811,43	418 748,53	7 405 698,81
Poistoero 1.1.	-525 572,10	-676 315,37	329 508,84	0,00	-872 378,63
Poistoero kausi	-175 760,98	-9 688,04	-85 969,08	0,00	-938 045,43
Poistoero 31.12.	-701 333,08	-686 003,41	243 539,76	0,00	-467 481,36
Menojäännös kokonaispoistojen jälkeen 31.12.	<u>3 662 773,31</u>	<u>891 029,05</u>	<u>1 289 351,19</u>	<u>418 748,53</u>	<u>6 261 902,08</u>

5. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Emoyhtiö

5.1. Oma pääoma

Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:

Osakkeenomistajien/takuuosuuden omistajien osuus:

Osakepääoma/takuupääoma

8 064 000,00

Muu oma pääoma

0,00

Ehdotettu voitonjako osakkeenomistajille/

takuupääoman omistajille

221 595,00

Vakuutuksenottajien osuus

46 374 654,08

Yhteensä

54 660 249,08

5.2. Oman pääoman muutokset

Emoyhtiö

	2017	2016
Pohjarahasto 1.1.	2 520 563,78	2 520 563,78
Siirto pohjarahastoon	0,00	0,00
Pohjarahasto 31.12.	2 520 563,78	2 520 563,78
Takuupääoma 1.1.	8 064 000,00	8 064 000,00
Takuupääoman takaisinmaksu	0,00	0,00
Takuupääoma 31.12.	8 064 000,00	8 064 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	7 824 000,00	3 917 000,00
Lisäykset	0,00	3 907 000,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	7 824 000,00	7 824 000,00
Muut rahastot 1.1.	24 386,57	26 886,57
Lisäykset	4 924,94	10 000,00
Hallituksen käyttövaroista maksetut erät	0,00	0,00
Lahjoitukset	-10 000,00	-12 500,00
Muut rahastot 31.12.	19 311,51	24 386,57
Voittovarat 1.1.		
Edellisten tilik.voitto/tappio	29 745 318,90	25 316 255,50
Siirto pohjarahastoon	0,00	0,00
Takuupääoman korko	-241 740,00	-147 360,50
Muihin rahastoihin	-4 924,94	-10 000,00
Tilikauden voitto/tappio	6 733 719,83	4 586 423,90
Voittovarat 31.12	36 232 373,79	29 745 318,90
Oma pääoma 31.12.	54 660 249,08	48 178 269,25
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista:		
Tilikauden voitto	6 733 719,83	
+ Muut rahastot	7 843 311,51	
+ Edellisten tilikausien voitto	29 498 653,96	
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä 31.12.	44 075 685,30	

5.3. Takuupääomaosuudet

Yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset takuupääomasta:

Takuuosuudet jakautuvat A-sarjaan ja B-sarjaan.

A-sarjan takuuosuuksien lukumäärä on 0-96 kpl ja niiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 84 000 euroa.

B-sarjan takuuosuuksien lukumäärä on 0-10 000 kpl ja niiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 1 000 euroa

A-sarjan takuuosuuksille maksetaan kirjanpidollisen vasta-arvon mukaan korko.

B-sarjan takuuosuuksille maksetaan korkoa vain, jos yhtiön edellisen tilikauden tulos on ollut voitollinen.

Takuupääoman omistaminen tuottaa osakkuuden yhtiössä.

A-sarjan takuuosuuden omistajan takuuosuuksiin perustuva äänimäärä on 125 000 ääntä kultakin takuuosuudelta.

B-sarjan takuuosuuden omistajan äänimäärä on 200 ääntä kultakin takuuosuudelta.

B-sarjan takuuosuuksien omistus 31.12.2017:

- asiakkailta 8 058 kappaletta
- Pohjantähdellä 6 kappaletta (jäi merkitsemättä asiakkaille suunnatusta annista joka päättyi 31.12.2015)
- Veritaksen omistuksessa 3 907 kappaletta
- Eteran omistuksessa 3 907 kappaletta

Edelliset yhteensä 8 064 kappaletta = koko takuupääoman määrä 31.12.

Hallitus vei valtuutuksensa uuteen yhtiökokoukseen ja päätti esittää käytettäväksi valtuutusta vain osittain ja päätti kahdesta samansuuruisesta suunnatusta annista eli Veritakselle ja Eteralle, 3 907 kappaletta kummallekin. Syynä oli se, että päätettiin toimia olemassaolevien takuuosuuksien ja takuupääoman puitteissa. Valtuutus rajattiin 8 084 kappaleeseen ja 10 000 peruuntui uudella yhtiökokouksen päätöksellä.

Yhtiökokouksen hyväksytyä suunnatut 3 907 kappaleen B-sarjan takuuosuusannit Eteralle ja Veritakselle kirjattiin antien yhteydessä tehtyyn sopimukseen lunastuspykälä, jonka mukaan Pohjantähti voi halutessaan yhtiökokouksen päätöksellä lunastaa takuuosuudet yhtiölle takaisin voitonjakokelpoisella pääomallaan.

	2017				2016			
	A-sarja kpl	B-sarja kpl	euro	Osuus %	A-sarja kpl	B-sarja kpl	euro	Osuus %
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0	6	6 000	0,07	0	6	6 000	0,07
Asiakkaiden omistamat	0	8 058	8 058 000	99,93	0	8 058	8 058 000	99,93

5.4. Kiinnitykset ja vastuusitoumukset

	Konserni		Emoyhtiö	
	2017	2016	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vuokranmaksun vakuudet	290	240	290	240
Vapaana olevat vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	6 500 000	6 500 000	0	0
Sijoitussitoumukset				
Helmet SME Ventures II Ky	0	0	0	0
Terveysrahasto Oy	912 000	912 000	912 000	912 000
Selected Private Equity Funds II Ky	92 360	125 260	92 360	125 260
Palvelurahasto I Ky	510 825	578 850	510 825	578 850
Taaleritehtaan Asuntorahasto VI Ky	0	0	0	0
Quorum Rakennuttajarahasto II Ky	0	0	0	0
Korona Fund III	1 236 000	0	1 236 000	0
MandatumLife	3 000 000	0	3 000 000	0
ACIF Infrastructure	2 665 000	0	2 665 000	0
Vuokravastuut				
Konttorit	1 363 227	1 561 756	1 363 227	1 561 756
Leasing vastuut				
	14 273	14 327	14 273	14 327

Yhteisvastuu

Pohjantähti konserniyhtiöineen muodostaa ALV-verovelvollisuusryhmän.

Vuoden päättyessä ryhmän verosaaminen muodostui marras- ja joulukuulta tilitettävistä veroista.

Pohjantähti on ilmoitusvelvollinen 1.1.2001 alkaen.

6. TUNNUSLUVUT JA ANALYYSIT

6.1. Tiivistelmä tunnusluvuista

EMOYHTIÖ

	2017	2016	2015	2014	2013
Vakuutusmaksutulo (ennen jv-osuutta), T€	103 644	108 821	105 194	103 111	94 084
Vahinkosuhte (prosentteina)	70,9	73,3	70,7	79,9	75,2
Korvauskulut ilman perustekorkokulua (+/-), T€	-67 624	-71 499	-66 830	-72 477	-62 007
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua (prosentteina)	69,6	72,0	69,3	78,3	73,3
Liikekulusuhde (prosentteina)	24,0	23,0	21,2	22,3	23,1
Yhdistetty kulusuhde (prosentteina)	94,9	96,3	91,9	102,2	98,3
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua (prosentteina)	93,6	95,0	90,5	100,6	96,4
Liikevoitto (+) tai tappio (-), T€	12 754	7 597	10 719	247	1 179
Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos (+/-), T€	-766	3 916	-206	3 010	1 859
Kokonaistulos, (+/-) T€	11 988	11 512	10 513	3 257	3 038
Korkokulut ja muut rahoituskulut (+), T€	351	181	28	37	29
Perustekorkokulu (+), T€	1 274	1 315	1 339	1 473	1 649
Kokonaispääoman tuotto ilman sij.sid.vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin)	5,7	5,9	6,0	2,6	2,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto-% käyvin arvoin sitoutuneelle pääomalle (+/-)	3,6	4,3	1,6	3,5	1,2
Tasoisuusmäärä, T€	9 587	5 632	4 051	0	1 162
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	358	354	339	323	329

6.2. Vahinkovakuutusyhtiön tulosanalyysi

EMOYHTIÖ

	2017 T€	2016 T€	2015 T€	2014 T€	2013 T€
Vakuutusmaksutuotot (+/-)	97 181	99 287	96 405	92 508	84 625
Korvauskulut (-/+)	-68 898	-72 814	-68 169	-73 950	-63 655
Liikekulut (-)	-23 334	-22 860	-20 421	-20 597	-19 555
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut (+/-)					
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta (+/-)	4 949	3 613	7 815	-2 039	1 415
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut, arvonorotukset ja niiden oikaisut sekä arvomuutokset (+/-)	7 805	3 983	2 904	2 286	-236
Muut tuotot ja kulut (+ /-)					
Osuus osakkuusyritysten voitosta (+) tai tappiosta (-)					
Liikevoitto (+) tai tappio (-)	12 754	7 596	10 719	247	1 179
Tasoitusmäärän muutos (-/+)	-3 955	-1 580	-4 051	1 162	1 567
Voitto (+) tai tappio (-) ennen satunnaisia eriä	8 799	6 016	6 668	1 409	2 746
Voitto (+) tai tappio (-) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	8 799	6 016	6 668	1 409	2 746
Tilinpäätössiirrot	-271	-240	-188	-68	-132
Tuloverot ja muut välittömät verot (-/+)	-1 794	-1 190	-1 134	-333	-323
Vähemmistöosuudet (-)					
Tilikauden voitto (+) tai tappio (-)	6 734	4 586	5 346	1 008	2 290

6.3. Sijoitusjakauma käyvin arvoin

EMOYHTIÖ

	Perusjakauma				Riskijakauma ⁸⁾		
	31.12.2017		31.12.2016		31.12.2017		31.12.2016
	M€	%	M€	%	M€	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾
Korkosijoitukset yhteensä	145,83	71,88	136,00	70,21	145,83	71,88	70,21
Lainasaamiset ¹⁾	5,03	2,48	5,41	2,79	5,03	2,48	2,79
Joukkovelkakirjalainat	121,20	59,74	112,17	57,91	121,20	59,74	57,91
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	19,59	9,66	18,42	9,51	19,59	9,66	9,51
Osakesijoitukset yhteensä	26,10	12,87	29,61	15,29	26,10	12,87	15,29
Noteeratut osakkeet ³⁾	22,40	11,04	26,24	13,55	22,40	11,04	13,55
Pääomasijoitukset ⁴⁾	3,21	1,58	2,75	1,42	3,21	1,58	1,42
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,49	0,24	0,62	0,32	0,49	0,24	0,32
Kiinteistösijoitukset yhteensä	28,93	14,26	28,08	14,50	28,93	14,26	14,50
Suorat kiinteistösijoitukset	17,96	8,85	19,62	10,13	17,96	8,85	10,13
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	10,97	5,41	8,46	4,37	10,97	5,41	4,37
Muut sijoitukset	2,00	0,99	0,00	0,00	2,00	0,99	0,00
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	2,00	0,99	0,00	0,00	2,00	0,99	0,00
Hyödykesijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	202,87	100,00	193,69	100,00	202,87	100,00	100,00
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	202,87	100,00	193,69	100,00	202,87	100,00	100,00

Jvk-salkun modifioitu duraatio

4,46

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratraktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).

Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia tulee tästä antaa tieto.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.

Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

6.4. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

EMOYHTIÖ

Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle
31.12.2017		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2014
M€	M€	%	%	%	%
Tuotto €/ / % sit. pääomalle					
Korkosijoitukset yhteensä	3,29	140,90	2,33	4,58	0,35
Lainasaamiset ¹⁾	-0,17	5,21	-3,27	0,10	-8,98
Joukkovelkakirjalainat	3,55	116,69	3,04	7,64	1,78
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	-0,09	19,01	-0,49	0,17	0,34
Osakesijoitukset yhteensä	4,62	27,40	16,86	15,68	7,95
Noteeratut osakkeet ³⁾	3,73	24,32	15,34	13,23	15,22
Pääomasijoitukset ⁴⁾	1,01	2,52	40,04	24,68	-29,00
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	-0,12	0,55	-21,88	31,46	6,10
Kiinteistösijoitukset yhteensä	-0,56	28,51	-1,97	-7,88	0,23
Suorat kiinteistösijoitukset	-1,02	18,79	-5,44	-13,57	-1,75
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	0,46	9,72	4,73	8,89	8,20
Muut sijoitukset	0,00	1,00	0,00	-2,52	9,40
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,00	1,00	0,00	-2,52	9,40
Hyödykesijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	7,35	197,81	3,71	4,25	1,50
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,31	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	7,04	197,81	3,56	4,26	1,61

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Sijoitusten nettotuotot = sijoitusten kirjanpidolliset tuotot oikaistuna sijoitusten arvostuseroilla

9) Sitoutunut pääoma = sijoitusten vuoden alun ja lopun keskiarvo käyvin arvo

7. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

7.1. Laskentaperiaatteet ja ryhmittelyt

Tilinpäätöksessä noudatetaan kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakia sekä sosiaali- ja terveystieteiden ja Finanssivalvonnan antamia päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Tuloslaskelma jaetaan vakuutustekniseen ja muuhun laskelmaan. Luottotappiot vähennetään jo ennen maksutulon esittämistä.

Tuloslaskelma tehdään toimintokohtaisesti. Liikekulut sekä kaluston ja pitkävaikutteisten menojen suunnitelman mukaiset poistot jaetaan toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Jako eriin tehdään käyttäen apuna työajan jakaamaa sekä kustannusten jakoa kustannuspaikoille. Korvaustoiminnan hoitamiseen liittyvä liikekuluosuus ja suunnitelmapoistot sisällytetään maksettuihin korvauksiin ja vahinkojen selvittelykuluarvio korvausvastuun kautta korvausvastuun muutokseen. Sijoitustoiminnan hoitamiseen liittyvä liikekuluosuus lisätään sijoitustoiminnan kuluihin; kiinteistöjen hoidon osalta niiden kuluihin ja kaiken muun sijoittamisen osalta yhtenä eränä muihin sijoitustoimen kuluihin. Tuloslaskelman muihin kuluihin siirretään muusta toiminnasta aiheutuneet kulut. Liikekuluiksi tuloslaskelmaan jää vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä yleishallinnon kulut. Vakuutusalaan liittyvät palvelupalkkiot on kirjattu vastaavasti vähentämään liikekuluja. Rakennusten ja niiden ainesosien suunnitelmapoistot esitetään sijoitustoiminnan kuluina. Suunnitelman mukaisten poistojen ja elinkeinoverotuksen maksimipoistojen välinen erotus kirjataan poistoeron muutoksena. Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään lisäksi erittelyt ja yhteenvedot kuluista.

Taseen ryhmittely on aineettomat hyödykkeet, sijoitukset, saamiset, muu omaisuus ja siirtosaamiset. Kiinteistönsijoitukset, mukaan lukien kiinteistöyhtiömuotoiset konserniyhtiöt, erotetaan omaksi ryhmäksi. Osakkuusyhtiöihin ja omistusyhteisyhtiöihin tehdyt sijoitukset esitetään omina ryhminään muista sijoituksista erillään.

Konserniyhtiöinä käsitellään ne yhtiöt, joista tytäryhtiöiden kanssa omistetaan yli 50 prosenttia. Omistusyhteisyhtiöitä ovat sellaiset yritykset, joista omistetaan 20 - 50 prosenttia. Osakkuusyhtiöitä näistä ovat liiketoimintaa harjoittavat yritykset.

Konserniyhtiöt yhdistetään hankintamenomenetelmällä ja osakkuusyhtiöt yhdistetään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä osakkuusyhtiöiden viimeksi laadittujen tilinpäätösten pohjalta. Kiinteistöyhtiömuotoisia yrityksiä ei pidetä osakkuusyhtiöinä ja niitä ei yhdistetä konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhtiöiden merkitys tulokseen ja taloudelliseen asemaan on vähäinen.

7.2. Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennuksista ja rakennelmista, niiden tuloutetuista arvokorotuksista ja ainesosista tehdään suunnitelmapoistot. Koska kiinteistöyhtiöt eivät tee suunnitelmapoistoja rakennuksista, tehdään ne konsernituloslaskelmassa. Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisenä. Joidenkin kiinteistönsijoitusten arvoja on aiempina vuosina korotettu.

Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisenä. Osakkeet katsotaan myydyksi siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu.

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjat ja muut rahamarkkinavälineet. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään hankintamenoon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä eikä korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia kirjata. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintameno lisäyhteydeksi tai vähennykseksi.

Vaihtovelkakirjan vaihdettavan instrumentin tai indeksiin sidotun lainan indeksin arvon lisäksi otetaan huomioon liikkeellelaskijan takaama arvo ja/tai vuosituotto diskontattuna tilinpäätöshetkelle.

Käyttöomaisuudeksi verotuksessa luetut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon määräisenä tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä.

Saamisiksi luetut sijoitukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosaikutteisesti hankintamenuon, jos käypä arvo nousee.

7.3. Sijoitusten käypä arvo ja arvostuserot

Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään tase-eräkohtaisesti sijoitusten jäljellä oleva hankintameno, kirjanpitoarvo ja käypä arvo.

Kiinteistösjoitusten käypä arvo määritetään kiinteistökohteittain käyttäen paikkakunta-kohtaisia hintatietoja ja tuottoarvomenetelmää. Tällöin otetaan huomioon tilojen käyttötarkoitus, ikä, kunto ja erityisominaisuudet sekä vuokrataso. Merkittävimpien kiinteistöjen arvion suorittavat pääasiassa ulkopuoliset asiantuntijat sijoitussuunnitelmassa määritellyin määrävuosin. Myös yhtiön omat asiantuntijat osallistuvat arviointiin. Mikäli sijoitusomaisuuserän käypä arvo alittaa kirjanpitoarvon, tai omassa käytössä oleva erä merkittävästi ja pysyvästi, kirjataan arvonalennuksena, lisäpoistona tai arvonorotuksen peruutuksena erotus.

Sijoitusomaisuudeksi luettujen arvopapereiden käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän viimeisintä pörssikurssia, kun arvopaperi on noteerattu. Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona pidetään jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

7.4. Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintameno määräisenä. Hankintamenuon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta syntyneet muuttuvat menot.

Vakuutusmaksusaamiset esitetään todennäköisessä arvossa, jolloin vakuutusmaksusaamisten nimellisestä arvosta vähennetään kokemusperäinen raukeaminen.

Muut saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alempaan todennäköiseen arvoon.

7.5. Sijoitusten arvonorotukset

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi luetun omaisuuden arvonorotukset kirjataan tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuuden arvonorotukset arvonorotusrahastoon taseeseen.

Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonorotus peruutetaan tuloslaskelmassa ja rahastoitu arvonorotus peruutetaan taseen arvonorotusrahastosta.

7.6. Suunnitelmapoistojen perusteet

Poistojen määrittämiseen on tehty ennalta poistosuunnitelma. Rakennuksista poistot tehdään kohdekohtaisesti

Asuin- ja toimistorakennukset	50 vuotta
Hotelli-, myymälä- ja teollisuusrakennukset	40 vuotta
Rakennusten ainesosat	EVL
Tuloutetut arvonorotukset kuten rakennus	
Rahastoidut arvonorotukset	ei poistoa

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet (atk-ohjelmien käyttöoikeudet)	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta
Konttorikalusto ja - koneet	5 vuotta
Atk-laitteet (pienkoneet)	4 vuotta
Taulut	-
Autot	5 vuotta
Muu kalusto	5 vuotta
Rakennusten kalusto	EVL

7.7. Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Henkilökunnan ja hallituksen luottamustoimessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty TyEL -vakuutuksella, joka on kirjattu kuluksi. Yhtiön suljetun eläkesäännön mukainen lisäeläketurva on järjestetty sekä toimessa olevien henkilöiden että jo eläkkeellä olevien osalta vapaaehtoisella lisäeläkevakuutuksella, jonka eläkemenot on kirjattu kuluksi. Eläkevakuutusmaksut on kirjattu tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti.

7.8. Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muutetaan euroksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja - tappiot merkitään tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi, tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, jos kurssierot liittyvät talletuksiin tai rahoitustapahtumiin, tai niitä ei ole voitu kohdistaa.

7.9. Vakuutusten hankintamenot

Hankintamenoja ei aktivoida.

7.10. Vertailutietojen oikaiseminen

Ryhmittelyjen muuttuessa edellisen vuoden tilinpäätöstiedot oikaistaan vertailukelpoisiksi. Tuloslaskelman ja taseen ryhmittely muutetaan uusien tuloslaskelma- ja tasekaavojen mukaisiksi, samoin liitetiedot.

Liikekulut ja suunnitelmapoistot jaetaan toiminnoille yhtenäisillä periaatteilla. Vertailuvuoden vastuuvalkamuutoksia ei voida muuttaa muuttuneiden säännösten mukaisiksi.

7.11. Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero/tilinpäätössiirrot

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella voi tilinpäätökseen kirjata vapaaehtoisia varauksia ja suunnitelman ylittäviä poistoja. Vuosittain tuloslaskelmaan kirjatut erät kerrytetään taseeseen omaksi eräkseen.

7.12. Varauksiin ja arvostuksiin liittyvä verovelka

Liitetiedoissa esitettyihin arvostuseroihin sisältyvää mahdollista verovelkaa ei ole tilinpäätöksessä esitetty erikseen velkana, koska arvonkorotuksia ja arvostuseroja on tarkoitus tulouttaa vain kulukirjauksia vastaan. Sama koskee vapaaehtoisiin varauksiin ja poistoeroon sisältyvää verovelkaa.

7.13. Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään sellaiset yritykset, joiden äänivallasta emoyhtiö tytäryhtiöineen omistaa yli puolet. Tytäryhtiöt ovat pääosin kiinteistöyhtiöitä.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä. Tällöin eliminoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Vakuutusmaksuja ja korvauksia ei kuitenkaan eliminoida. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuoden aikana myytyjä yhtiöitä ei yhdistellä, elleivät ne ole kuuluneet konserniin pääosaa vuotta, tulosvaikutuksen osalta. Tilikauden tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva tai konserniosuus jaetaan tytäryhtiöiden siirtyville omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuunnitelman mukaan.

Tytäryhtiöiden taseissa osakkeiden hankinta-ajankohtana olleet arvonkorotukset kohdistetaan edelleen kyseisiin omaisuuseriin. Emoyhtiön tytäryhtiöosakkeisiin tekemät arvonkorotukset, arvonlennukset ja niiden muutokset peruutetaan konsernitilinpäätöksessä tai kohdistetaan tilalle tulevaan omaisuuteen, ellei tytäryhtiöissä ole tehty vastaavia kirjauksia. Tällä varmistetaan arvostuksen muuttumattomuus konsernitilinpäätöksen laatimisen vuoksi.

Osakkuusyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Tuloslaskelmaan lisätään konsernin osuus yhdisteltyjen osakkuusyrietysten tuloksista. Taseessa osakkuusyrietysten hankintameno ja konsernin vapaaseen omaan pääomaan lisätään konsernin osuus hankinnan jälkeen kertyneistä osakkuusyrietyksen voitoista tai tappioista.

Konserniyhtiöt eivät ole tehneet suunnitelmapoistoja.

7.14. Vakuutustekninen vastuovelka

Vastuovelka lasketaan vuosittain vahvistettavien laskentaperusteiden mukaisesti. Jälleenvakuuttajien osuus vastuovelasta lasketaan jälleenvakuutus sopimusten mukaisesti.

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuvan vakuutuskauden osuuden vakuutusmaksutulosta. Vakuutusmaksuvastuu on luonteeltaan siirtovelkaa (tuloennakkoa).

Korvausvastuu sisältää sattuneista vakuutus tapahtumista ja niiden selvittelystä vielä maksamatta olevat erät. Korvausvastuu on luonteeltaan siirtovelkaa (meno jäämää). Pienet korvaukset ja yhtiölle vielä ilmoittamattomat ovat vahingot varataan tilastollisin menetelmin. Korvausvastuun määrä on eläkemuotoisten korvausten ja eräiden muiden pitkäaikaisten vastuiden osalta laskettu nykyarvomenetelmällä.

Vahinkovakuutusyhtiöiden yleisesti käyttämää eläkemuotoisten korvausten korvausvastuun kuolevuusmallia päivitettiin vuonna 2016. Pohjantähti on laskenut korvausvastuunsa uuden kuolevuusmallin mukaisesti vuoden 2016 tilinpäätöksestä lähtien.

Kaikkissa eläkemuotoisissa korvauksissa käytettävä laskuperustekorko oli 2,0 % vuonna 2017. Korvausvastuun riittävyystarkastelun tuloksena muutettiin luokkien 1a, 1c, 2 ja 10 kollektiivivarauskertoimia.

Korvausvastuuseen kuuluu tasoitusmäärä, joka esitetään taseessa erikseen. Tasoitusmäärän tehtävänä on korvauskulujen vuosittaisen vaihtelun tasoittaminen ja vakuutusyhtiön vastuunkantokyvyn ylläpito. Tasoitusmäärä kasvaa, jos kuluvan vuoden vahinkosuhte alittaa ennalta määritellyn kartutusvahinkosuhteen, ja purkautuu, jos kuluvan vuoden vahinkosuhte ylittää ennalta määritellyn purkuvahinkosuhteen. Tasoitusmäärälle hyvitetty korko määräytyy vakuutusyhtiölain 9 luvun 5 c §:n mukaan. Tasoitusmäärän laskuperusteita on muutettu viimeksi vuonna 2016 vastaamaan 1.1.2016 voimaan tulleita vakuutusyhtiölain muutoksia.

Vakuutustekninen vastuovelka merkitään taseeseen nettoperiaatteella siten, että velan vähennyseränä esitetään jälleenvakuuttajien osuus. Velka ja siitä vähennetty saaminen eivät ole kuitattavissa keskenään, sillä velkoja ja velallinen eivät niissä ole samat.

7.15. Takuupääoman korko

Takuupääoman korot jaetaan voitonjakokelpoisista varoista. Yhtiöjärjestyksen mukaan varsinainen yhtiökokous päättää takuuosuudelle maksettavasta korosta. Tappiollisena vuonna takuuosuudelle ei makseta korkoa, mutta voitollisena vuotena sille on maksettava vähintään 0,5 prosenttia yli edellisvuoden viimeisen päivän 12 kk euribor-koron oleva vähimmäiskorko. Korko erääntyy maksettavaksi viikon kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta.

7.16. Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1) Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut.

Liikevaihto =

- + Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + Muut tuotot

Liikevoitto- tai tappio =

+/- Voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, tilinpäätössiirtoja ja veroja.

Kokonaistulos =

- + Liikevoitto/-tappio
- +/- Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle käyvin arvo

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle otetaan huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

- + Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa
- + Arvonmuutokset kirjanpidossa
- + Arvostuserojen muutokset

Sijoitusjakauma käyvin arvo

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin. Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyviä kappahintasaamisia ja -velkoja. Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

Kokonaispääomantuotto prosentteina (käyvin arvo) =

- +/- Liikevoitto tai -tappio
- + Korkokulut ja muut rahoituskulut
- + Perustekorkokulu
- +/- Arvonkorotusrahastoon/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonkorotus/ peruutus
- +/- Sijoitusten arvostuserojen muutos

----- x 100

+ Taseen loppusumma

+/- Sijoitusten arvostuserot

(tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvo)

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus.

2) Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo =

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhte -prosentteina =

Korvauskulut

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde prosentteina =

Liikekulut

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Yhdistetty kulusuhde prosentteina =

Vahinkosuhte + Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua)+ Liikekulusuhde

Riskit ja riskienhallinta

1. Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riskienhallinta on systemaattista toimintaa, jonka tehtävänä on tunnistaa, analysoida, rajoittaa ja valvoa yhtiön toimintaan liittyviä riskejä ja siten edesauttaa yhtiön tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan jatkuvuutta. Riskienhallinta liittyy ensisijaisesti yhtiön toimintaa koskevien uhkien rajoittamiseen, mutta sen piiriin kuuluu myös niiden riskien määrittelyminen, jotka yhtiö on liiketoiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi halukas kantamaan.

Pohjantähti on asiakkaidensa omistama keskinäinen vakuutusyhtiö, jolle asiakkaat ovat siirtäneet riskejään. Tämä asettaa erityisiä vaateita yhtiön omalle riskienhallinnalle. Asiakkaiden tulee voida luottaa siihen, että yhtiö on kaikissa olosuhteissa kykenevä täyttämään lupauksensa. Osa näistä ulottuu vuosikymmeniksi tulevaisuuteen, joten riskienhallinnassa on varauduttava hyvinkin epätodennäköisiin tapahtumiin sekä vahinkotapahtumien että yleisen taloudellisen kehityksen osalta.

Riskienhallinnan merkitystä korostaa Euroopan Unionin vuonna 2009 antama Solvenssi II-direktiivi, jonka tavoitteena on edistää ja yhtenäistää eurooppalaisten vakuutusyhtiöiden riskienhallintaa ja niiden vakavaraisuuteen kohdistuvaa valvontaa. Direktiivi astui voimaan vuoden 2016 alusta.

Pohjantähdessä yhtiön riskienhallinta on keskeisessä asemassa tukemassa liiketoiminnan menestystä. Hallitus on vahvistanut yhtiön riskienhallinnan periaatteet -dokumentin, joka määrittelee tavoitteet, organisaation, käsitteistön, periaatteet, ja prosessit. Se myös määrittelee yhtiössä sovellettavan riskien luokittelun, mittaamisen ja riskienhallinta-keinot. Riskienhallintasuunnitelmassa määritellään vuosittain konkreettiset tavoitteet, toimenpiteet ja niihin liittyvät raja-arvot ja muut täsmennykset.

Yhtiön toiminnan perussisältönä on asiakkaiden riskien ottaminen yhtiön vastuulle. Riskinotossa otetaan huomioon yhtiön koon mukainen kyky tasata riskejä ja mahdollisuus tilastollisesti luotettavaan hinnoitteluun. Tästä seuraa, että yhtiö ei ota vastuulleen suuria eikä harvinaisia riskejä vaan keskittyy ensisijaisesti strategian mukaisesti yksityistalouksien sekä pienten ja keskisuurten yritysten perusriskien vakuuttamiseen. Jälleenvakuutusta käytetään hallitsemaan riskit, jotka ylittävät yhtiön riskinottohalun.

Yhtiön sijoitustoimintaa harjoitetaan sijoitussuunnitelman puitteissa, jonka mukaisesti omaisuusluokkiin liittyvät allokaatio-rajoitukset ja valtuudet ohjaavat riskinottoa. Menestyksellinen sijoitustoiminta edellyttää hallittua riskinottoa, jota sijoitus-salkun hajautuksen avulla vähennetään. Sijoitustoiminnan riskinoton on pysyttävä sijoitustoiminnalle allokoitun riskinotto-halun rajoissa.

Yhtiön pääomastrategian keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että yhtiön Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuussuhde (SCR-suhde) pysyy yhtiön pääomanhallinnan periaatteiden mukaisella tavoitevyöhykkeellä. Pääomanhallinnan periaatteet kuvaavat toimenpiteitä, joilla SCR-suhdetta voidaan ohjata kohti tavoitevyöhykettä. Tavoitevyöhyke on muodostettu siten, että yhtiö suurella todennäköisyydellä vuoden aikajänteellä pysyy vakavaraisuusvaatimuksen yläpuolella.

Yleisesti riskienhallinnan tavoitteena on asiakkaan edun turvaaminen noudattamalla riskinottohalun mukaista riskinottoa riskinvalinnassa, hinnoittelussa, jälleenvakuutuksessa ja sijoitustoiminnassa sekä huolehtimalla yhtiön merkittävien strategisten ja operatiivisten riskien hallinnasta.

2. Riskienhallinnan organisointi

2.1. Riskienhallinnan organisoinnin yleisperiaatteet

Päävastuu riskienhallinnasta on yhtiön hallituksella, joka määrittelee riskienhallinnan periaatteet, riskienhallinnan organisaation sekä riskinoton rajat ja valvoo näiden toteutumista. Yhtiön operatiivisen vallan käyttäjänä toimitusjohtajalla on keskeinen rooli myös riskienhallinnan toteuttamisessa. Hän toimii esikuvana riskienhallinnan osalta muulle johdolle ja koko organisaatiolle ja siten edesauttaa laadukkaan riskienhallintakulttuurin syntymistä.

Riskienhallintatoiminto huolehtii riskienhallinnan organisoitumisesta ja seuraa riskienhallinnan yleistä toteutusta yhtiössä.

Riskienhallintatoiminto vastaa yhtiön riskienhallinnan periaatteista ja riskienhallintasuunnitelmasta. Riskienhallintatoiminto vastaa oman riski- ja vakavaraisuusarvion (ORSA) koordinoimisesta. Yhtiön toteutuneiden ja läheltä-piti-riskien hallinnoimisesta, käsittelystä, seuraamisesta ja raportoinnista vastaa riski-ilmoitusten käsittelyryhmä, jonka vetäjänä toimii riskienhallintatoiminnon vetäjä.

Jokainen liiketoimintayksikkö on ensisijaisessa vastuussa omaan toimintaansa liittyvistä riskeistä. Esimies vastaa siitä, että hänen yksikössään noudatetaan kaikessa päätöksenteossa hallituksen määrittämiä riskienhallinnan periaatteita. Hän myös huolehtii, että yksikön työntekijöille kehittyy aito riskitietoisuus ja valmius toimia sen mukaisesti. Kaikilla toimihenkilöillä on oikeus ja velvollisuus raportoida toteutuneita riskejä ja läheltä piti -tilanteita sekä yhtiön toimintaan liittyvistä muista riskeistä. Toimihenkilöillä on tarvittaessa oikeus toimittaa riskeihin liittyvää tietoa ylemmille organisaatiotasolle myös normaali raportointihierarkia ohittaen. Vastuu riskienhallinnan käytännön toteuttamisesta on riskiä ottavassa yksikössä, joten riskienhallintavastuu jakautuu kaikkialle organisaatioon.

2.2. Riskienhallintaa tukevat hallintoyksiköt

Operatiivisesta organisaatiosta riippumaton riskienhallintatoiminto avustaa hallitusta ja toimitusjohtajaa riskienhallinnan periaatteiden määrittelyssä ja toteuttamisessa. Riskienhallintatoiminto on riippumaton liiketoiminnan päätöksenteosta. Tämä mahdollistaa tehokkaan riskienhallinnan ja tuottaa johdolle tietoa yhtiön riskeistä ja riskienhallinnan käytännön toteutuksesta. Vuosittain laaditaan riskienhallintasuunnitelma, jonka hallitus vahvistaa. Hallituksella ja johdolla on omat riskikartat avustamassa päätöksentekoa.

Aktuaaritoiminto ja taloushallinto vastaavat siitä, että yhtiön johdolla on käytössään ajantasainen tieto yhtiön vakavaraisuudesta ja muusta taloudellisesta tilasta, sen todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja tähän vaikuttavien tekijöiden keskinäisyyksistä. Aktuaaritoiminto osallistuu ORSA:n toteuttamiseen. Sisäinen tarkastus puolestaan valvoo, että riskienhallinta vastaa sille asetettuja ulkoisia ja sisäisiä määräyksiä ja ohjeita. Näin ollen riskienhallinta perustuu ns. kolmen puolustuslinjan periaatteelle, jossa on eroteltuna riskiä ottava ja hallinnoiva, riskienhallintajärjestelmää kehittävä ja riskienhallintajärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta tarkasteleva toimija.

Yhtiön operatiivinen sijoitustoiminta ja raportointi on ulkoistettu. Operatiivisesta sijoitustoiminnasta vastaavat yhtiön ohjeiden ja sijoitustoiminnan limiittien mukaisesti Aktia Varainhoito ja Danske Capital. Sijoitusraportoinnin toteuttaa Sijoitustutkimus Oy. Varainhoidosta on saatu näkemystä taloudellisiin makroskenaarioihin, joita on hyödynnetty ORSA:ssa.

3. Riskienhallinnan prosessit

Riskienhallinta on monitahoinen prosessi, joka tuottaa asteittain yhä tarkemman kuvan yhtiön riskeistä ja huolehtii siitä, että niihin sovelletaan tarkoituksenmukaisia hallintakeinoja. Riskienhallintaprosessi muodostuu seuraavista vaiheista:

- Liiketoimintastrategian mukaisten tavoitteiden määrittely ja kohdentaminen
- Riskien tunnistaminen ja arviointi
- Riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus
- Riskien raportointi ja seuranta
- Riskienhallinnan arviointi ja jatkuva kehittäminen

Riskien tunnistamisen kolme päämetodia ovat

- Käytännön päätöksentekoon ja projekteihin liittyvä tapauskohtainen riskianalyysi
- Organisaation tuottamat riski-ilmoitukset.
- Systemaattinen riskientunnistusprosessi, joka kattaa kaikki toiminnan osa-alueet

Tunnistettujen riskien merkitys arvioidaan tarkastelemalla riskin toteutumiseen vaikuttavia syitä ja olosuhteita, arvioimalla tapahtuman mahdollisia välittömiä ja välillisiä seurauksia sekä näihin liittyviä todennäköisyyksiä ja taloudellisia menetyksiä. Riskien suuruutta kuvataan mahdollisuuksien mukaan kvantitatiivisilla suureilla. Kaikkien riskien osalta tämä ei kuitenkaan ole mahdollista tai se ei anna oikeaa kuvaa riskin merkityksestä.

Tällaisten riskien osalta vakavuudessa käytetään viisiportaista asteikkoa. Sijoitusriskien mittaamisessa käytetään Value-At-Risk -riskimittaa.

Merkittävien riskien osalta selvitetään mahdolliset keinot riskien rajoittamiseksi ja päätetään toimenpiteistä. Päätöksenteossa sovelletaan mahdollisuuksien mukaan tuotos/panos-ajattelua. Sovituille riskienhallintatoimenpiteille nimetään vastuuhenkilöt, määräaika ja käytettävissä oleva budjetti. Samoin nimetään henkilö, joka on ensisijaisesti vastuussa toimenpiteiden toteutumisen seurannasta ja riskin jatkuvasta hallinnasta.

Riskienhallintaprosessi toteutetaan erikseen jokaisessa yksikössä siten, että alemman tason analyysin tulokset toimivat aineistona ylemmän organisaatiotason analyysille. Ylemmällä tasolla näistä tehdään kokonaisarvio ja lisäksi tunnistetaan ja arvioidaan kyseiselle yksikkötasolle kuuluvat riskit. Ylimpänä tasona ketjussa on hallituksen riskianalyysi, jossa näin muodostuu käsitys yhtiötason riskikokonaisuudesta. Riskienhallintaprosessia tukee riskirekisteri, joka palvelee kaikkia edellä kuvattuja toimintoja sekä riskien seuranta ja raportointia.

Havaittujen riskien, niiden analysoinnin ja hallintatoimenpiteiden systemaattinen raportointi on oleellinen osa riskien-hallintaa. Runsaan tietomäärän hallitsemiseksi raportointi tapahtuu mahdollisimman määrämukaisesti siten, että kukin organisaatiotaso saa tarpeitaan vastaavan tiedon. Ylemmillä organisaatiotasolla on pääsy kaikkeen alemmilla organisaatio-tasolla syntyneeseen informaatioon niiltä osin, kun sitä ei ole määritelty luottamukselliseksi. Raportointi tukeutuu yhtiön riskirekisteriin.

Hallitukselle raportoidaan yhtiön sijoitustoiminnasta kuukausittain. Riskienhallinta raportoi hallitukselle keskeisistä riskeistä. Lisäksi hallitus saa tarvittaessa kohdennettuja raportteja akuuteista riskeistä. Hallitus ohjaa ORSA-prosessia ja haastaa sen lopputulokset. ORSA:ssa arvioidaan yhtiön vakavaraisuustarve Solvenssi II:n mukaisesti keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Vuoden 2017 syksyn vakavaraisuusarvion perusteella yhtiö täyttää Solvenssi II:n mukaiset vakavaraisuusvaatimukset strategisen perusskenaarion mukaisessa kulussa pitkällä aikavälillä.

4. Keskeiset riskialueet

Pohjantähden riskienhallinnassa noudatetaan riskien luokittelua, jossa on otettu huomioon vakuutusyhtiölain, muiden säännösten ja raportointivaateiden sekä yhtiön riskienhallinnan asettamat reunaehdot. Tätä luokittelua sovelletaan riskiraportoinnissa kulloinkin tarkoituksenmukaisella tasolla. Seuraavassa kuvataan näitä riskialueita ja keskeisiä niihin sovellettavia riskienhallinnan keinoja.

4.1. Strategiset riskit

Strategisella riskillä tarkoitetaan yhtiön keskeisten strategisten valintojen toimivuuteen ja toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin liittyvää epävarmuutta. Tuloksellinen strategia edellyttää, että valittu toimintalinja vastaa toimintaympäristön asettamiin haasteisiin. Strateginen riski voi toteutua joko siksi, että toimintavan valinta on epäonnistunut tai siksi, että toimintaympäristön muutos vie vanhalta toimintatavalta menestymisen edellytykset. Mahdollisia strategisen riskin lähteitä ovat muun muassa

- Valittu tuoteisto ja palvelumalli
- Hinnoittelupolitiikka
- Asiakaskunnan rakenne
- Tietojärjestelmäarkkitehtuuri
- Jakelukanavat
- Yrityskuva
- Yhteistyökumppanuudet
- Yleinen toimintaympäristö

Strategisten riskien hallinnan lähtökohtana on arvioida, mitkä ovat yhtiön kannalta keskeiset strategiset linjaukset ja niiden realistiset vaihtoehdot. Tämän perusteella arvioidaan vaihtoehtoihin liittyviä kehitysnäkymiä suhteessa toimintaympäristöä koskeviin skenaarioihin ja arvioidaan strategiavaihtoehtoihin liittyvät riskit. Tässä tarkastelussa keskeisiä yhtiön ulkopuolisia tekijöitä ovat yleinen taloudellinen kehitys, teknologian kehitys, asiakkaiden muuttuvat odotukset sekä kilpailuympäristö.

Yhtiön keskeiset strategiset riskit liittyvät yhtiön asemaan kilpailuympäristössä, jota dominoivat suuret finanssikonsernit vahvoine resursseineen. Näihin haasteisiin vastataan kehittämällä yhteistyösuhteita muihin toimijoihin ja tukeutumalla yhtiön pienemmän koon mahdollistamiin joustaviin toimintamalleihin, joissa verkkopalvelut täydentävät laajaa paikallista toimistoverkostoa ja sen tarjoamaa henkilökohtaista palvelua. Uskomme asiakkaidemme arvostavan mahdollisuutta valita itselleen parhaiten soveltuva palvelumuoto ja hoitaa vakuutusasiat pankkiyhteyksistä riippumattomasti.

4.2. Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan mahdollista taloudellista vahinkoa, joka aiheutuu

- Epäonnistuneista sisäisistä prosesseista
- Henkilöstöstä
- Järjestelmistä
- Ulkoisista tekijöistä.

Operatiivisiin riskeihin luetaan myös oikeudelliset riskit, kuten tehtyjen sopimusten pätemättömyys ja puutteellisesta dokumentaatiosta tai lain tai viranomais määräysten rikkomisesta aiheutuva vahinko. Operatiivinen riski voi toteutuessaan aiheuttaa lisäkustannuksia, menetettyjä tuloja tai aineettomia vahinkoja, jotka välillisesti aiheuttavat vahinkoa yhtiön liiketoiminnalle esimerkiksi heikentyneen yrityskuvan johdosta. Operatiivisten riskien määrä on suuri ja kirjo laaja. Siksi niiden tunnistaminen ja rajoittaminen edellyttää koko organisaation panosta. Tämä toteutuu systemaattisten riskikartoitusten ja koko henkilöstön käytössä olevan riski-ilmoitusmenettelyn avulla. Erityistä huomiota kiinnitetään riskeihin, jotka liittyvät muutostilanteisiin, kuten uusien tietojärjestelmien käyttöönottoon.

Suurimmat operatiiviset riskit liittyvät tietojärjestelmien toimintaan ja kehityshankkeisiin. Vakavien häiriöiden mahdollisuutta on merkittävästi vähennetty kahdentamalla vakuutustoiminnan perusjärjestelmät. Tietojärjestelmiin liittyviä merkittäviä riskitoteutumia ei ole ilmennyt. Operatiivisiin riskeihin liittyy myös jatkuva- ja varautumissuunnittelu, jonka avulla pyritään estämään ja rajoittamaan operatiivisten riskien aiheuttamia toiminnallisia häiriöitä.

4.3. Vakuutusriskit

4.3.1. Hinnoittelu ja riskinvalinta

Vakuutusmaksut pyritään mitoittamaan niin, että ne kattavat vahinkomenon ja liikekulut sekä mahdollistavat kehitystoiminnan ja tarpeellisen vakavaraisuuden. Hinnoittelu perustuu ensisijaisesti arvioon tulevasta vahinkomenosta. Tästä seuraa vakuutustoiminnan kaksi perusriskiä: Toisaalta hinnan riittämättömyys suhteessa otettavaan riskiin (hinnoitteluriski) ja toisaalta vahinkomenoon liittyvä tilastollinen heilahtelu, jonka johdosta toteutuvat riskit voivat suurestikin ylittää tilastollisen odotusarvon (varausriski). Virhearvioita voi aiheuttaa suppea tai vinoutunut tilastoaineisto tai se, että historiallinen tietopohja ei kuvaa oikein tulevaa vahinkokehitystä. Myös tilastoaineiston tulkinnessa voi tapahtua virheitä.

Ensisijainen keino hinnoitteluriskin hallinnassa on laadukas tietovarasto ja siihen tukeutuva huolellinen aktuaariryö sekä sen tulosten ottaminen huomioon päätöksenteossa. Vakuutuslajien hinnoittelussa pyritään mahdollisimman tarkkaan riskivastaavuuteen. Asiakaskohtaisen hinnoittelun perusteet ja alennusten enimmäismäärät vahvistetaan hinnoitteluohjeessa. Erityisistä kampanja-alennuksista päättää johtoryhmä. Keskinäisenä yhtiönä Pohjantähden velvollisuutena on huolehtia, että kukin asiakas maksaa yhtiölle siirrettävistä riskeistä oikean hinnan. Onnistunut riskinvalinta on siten yhtiön keskeisiä tavoitteita. Riskinvalinta perustuu hallituksen vahvistamaan vakuutuspolitiikkaan, jota täydennetään yksityiskohtaisilla ohjeilla. Riskinvalintaa ohjataan lisäksi järjestelmätuetusti erityisesti yksinkertaisemmissa vakuutuslajeissa. Näitä kontroleja täydentää pääkonttorin asiantuntijoiden toteuttama riskinvalinta. Osaamistason varmistamiseksi kaikille vakuutusliikkeen merkitsemiseen osallistuville toimihenkilöille tarjotaan kattava koulutus, jota täydennetään tarvittaessa. Hyvästä riskivalinnasta palkitaan ja tietoisesta virheellisestä riskinvalinnasta annetaan riittävän voimakas palaute.

Hyvin suurten riskien vakuuttamista harkitaan vain tapauksissa, joissa se on edellytyksenä merkittävälle muulle vakuutusmaksutulolle. Vaikka suurriskeistä saatava maksu vastaisi riskiä, pakottaa niihin liittyvä suurvahingon mahdollisuus siirtämään pääosan vakuutusmaksusta jälleenvakuuttajille, jolloin oma osuus maksutulosta jää vähäiseksi. Samoin vältetään vakuuttamasta poikkeuksellisia riskejä, joihin saattaa sisältyä

piilevä suurrisi. Katastrofiriskien välttäminen on niiden ennustamattomuuden takia vaikeaa ja siten ensisijainen varautumiskeino on jälleenvakuutus.

4.3.2. Vakuutustekniseen vastuuseen liittyvä riski

Osa vakuutusyhtiön vastuulla olevista korvauksista ajoittuu hyvin pitkälle ajanjaksolle, erityisesti lakisääteisiin vakuutuksiin liittyvät eläkesuoritukset. Yhtiö varautuu näihin suorituksiin varaamalla taseessaan tulevia suorituksia varten pääomaa. Tämä korvausvastuu lasketaan vakuutusmatemaattisin menetelmin perustuen oletuksiin, jotka koskevat korvauksensaajien odotettavissa olevaa elinikää ja tulevaa korkotasoa.

Laskentatapa ja oletukset perustuvat viranomaisohjeisiin ja ne on pyritty tekemään turvaavasti, mutta niihin liittyy väistämättä epävarmuutta. Riskinä on, että tehdyt varaukset osoittautuvat liian pieniksi joko oletettua suuremman korvauskulun tai oletettua pienempien varoille saatavien sijoitustuottojen vuoksi.

Ensisijainen keino vastuusiin liittyvän riskin varalta on riittävä vakavaraisuus ja sitä tukeva sijoituspolitiikka, joka yhdistää optimaalisesti tuoton ja turvaavuuden. Lisäksi pitkäaikaisiin vastuusiin liittyvään riskiin voidaan varautua kohdentamalla sijoitusvarallisuutta siten, että sen maturiteetti vastaa korvausvastuun maturiteettia.

4.3.3. Vakuutusriskien hallinta jälleenvakuutuksella

Jälleenvakuutus on keskeinen keino varautua vakuutusriskeihin. Jälleenvakuutuksista pääosa perustuu rakenteeseen, jossa yhtiö kantaa yksittäisistä vahinkotapahtumista riskin päättämänsä omavastuun osalta ja jälleenvakuuttaja sen ylimenevältä osalta sovittuun ylärajaan saakka. Tätä suurempiin vahinkoihin varaudutaan kohdekohtaisella jälleenvakuutuksella sekä katastrofisuojoilla. Jälleenvakuuttamisen perusteena ovat yhtiön riskienhallintainsinöörien tekemät kohde-, riski- ja syytymispisteohtaiset arviot maksimiriskeistä. Jälleenvakuutuspolitiikassa keskeinen tavoite on turvaavuus.

Sen toteutumiseksi

- Suurriskien tunnistamiseen on tehokkaat, kontrolloidut prosessit
- Jälleenvakuuttajilta edellytetään riittävä luottoluokitus
- Jälleenvakuutukset hajautetaan usealle yhtiölle
- Omavastuut pidetään maltillisina
- Jälleenvakuutus sopimuksiin sisällytetään lausekkeet maksuvalmiuden varmistamiseksi

Jälleenvakuutus sopimukset uusitaan vuosittain ja niiden sisältöön vaikuttavat edellä kuvattujen periaatteiden lisäksi jälleenvakuuttajien asettamat ehdot ja maksutaso. Hallitus vahvistaa suurimmat yhtiön omalla vastuulla pidettävät määrät vakuutusluokittain.

4.3.4. Vakuutusmatemaattiset oletukset

Vastuuvelan laskennassa noudatetaan lailla ja asetuksella säädettyjä periaatteita. Käytettävät laskuperusteet annetaan Finanssivalvojalle vuosittain tiedoksi ennen tilikauden päättymistä. Eläkemuotoisten korvausten korvausvastuun laskennassa käytetään korkoutusta eli korvausvastuu lasketaan diskontaamalla tulevien eläkkeiden kassavirta tarkastelu-hetkellä voimassaolevalla laskuperustekorolla. Vuonna 2017 laskuperustekorke oli 2,0 %.

Kuolevuusmallina eläkemuotoisten korvausten korvausvastuun määrittämisessä sovelletaan Tapaturmavakuutuskeskuksen, Liikennevakuutuskeskuksen sekä Potilasvakuutuskeskuksen yhdessä ylläpitämää ja yhtiöille tiedoksi antamaa kohortti-kuolevuusmallia. Suurten vahinkojen tilinpäätöshetkellä maksamatta oleva osa varataan yksilöllisesti.

Tuntemattomien ja pienten tunnettujen vahinkojen korvausvastuu lasketaan kollektiivisesti. Kollektiivinen varaus määritellään vakuutusmatemaattisilla menetelmillä käyttäen apuna maksettujen korvausten run-off-kolmioita.

4.3.5. Määrällisiä tietoja vakuutusriskeistä

Omalla vastuulla oleva vakuutustekninen vastuuvélka 31.12.2017 on 163,8 MEUR ja se jakaantuu vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen seuraavasti:

RISKIENHALLINTA liitetieto määrällisiä tietoja vakuutusriskeistä

1000 EUR	Vakuutusmaksuvastuu	Korvausvastuu
Lakisäätöinen tapaturma	7	8 449
Eläkemuoitoiset vahingot		13 914
Muu tapaturma ja sairaus	7 608	22 096
Eläkemuoitoiset vahingot		
Moottoriajoneuvon vastuu	7 854	19 080
Eläkemuoitoiset vahingot		39 792
Omaisuus *)	11 265	10 017
Vastuu	1 241	7 113
Eläkemuoitoiset vahingot		970
Muu ensivakuutus	9 968	10 138
Ensivakuutus yhteensä	37 943	131 570
Saatu jälleenvakuutus	0	254
Varsinainen vastuuvélka yhteensä	37 943	125 094
Jälleenvakuuttajan osuus	-1 716	-13 848
Yhteensä omalla vastuulla	36 227	117 976
Tasointumäärä		9 587
Vakuutustekninen vastuuvélka	36 227	127 563

*) Omaisuus käsittää palon ja luonnonvoimat, muut omaisuusvahingot, keskeytyksen ja oikeusturvan

Vastuuvélkaan vaikuttavien tekijöiden mahdollisen muutoksen vaikutus vakavaraisuuspääomaan:

Muuttuva tekijä	Muutos	Vaikutus vakavaraisuuspääomaan
Inflaatio	Inflaatio +1%	-1,3 meur
Kuolevuus	Keski-ikä +1%	-1,6 meur
Laskuperustekorko	-0,1%	-0,9 meur

4.4. Sijoitusriskit

4.4.1. Markkinariskit

Pohjantähden sijoitustoiminnan lähtökohtana on pyrkiä optimoimaan sijoitustuotto valitulla riskitasolla. Sijoitusallokaatiota ohjaavat yhtiön riskinkantokyky sekä hallituksen määrittelemä, pitkän aikavälin vuotuinen 2,5 %:n tuottotavoite.

Sijoitukset hajautetaan riittävästi ja yksittäisiä riskipositioita hallitaan limiiteillä. Korko- ja osakesijoitusten hoito on pääosin ulkoistettu kahdelle varainhoitajalle, jotka toimivat Pohjantähden hallituksen valtuuttamien riski- ja Solvenssi II-pääoma-budjettien rajoissa.

Pohjantähden hallitus vastaa siitä, että yhtiön markkinariskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti. Markkinariskienhallinnan prosessi perustuu sijoitussuunnitelmalla annettavaan ohjeistukseen ja sen operatiivisen noudattamisen valvontaan ja säännölliseen riskiraportointiin. Sijoitussuunnitelmalla hallitus

delegoi päätösvaltaa sijoitustoiminnan operatiivisissa asioissa toimitusjohtajalle sekä kahdelle ulkoiselle varainhoitajalle.

Pohjantähden markkinariskit syntyvät pääosin osake-, luotto-, kiinteistö-, valuutta- ja korkoriskeistä. Sijoitussalkussa otettu valuutariski on melko vähäistä ja yhtiön vakuutustoiminnassa on paikallisesta luonteesta johtuen erittäin vähän valuuttamääräisiä eriä. Myös jälleenvakuutus on kokonaan euromääräistä.

Joukkovelkakirjasalkun luottoriskejä hallitaan sijoittamalla riittävän hajautetusti vakaisiin ja hyvän luottokelpoisuuden omaaviin yrityksiin. Korkoriskin osalta optimoidaan sijoitussalkun ja vastuuvelan maturiteettien välistä suhdetta. Ensisijaisesti suositaan lyhyen maturiteetin joukkovelkakirjalainoja, jotka pidetään salkussa pääsääntöisesti erääntymiseen asti.

Osakeriskin rooli Pohjantähden sijoitussalkussa on parantaa korko- ja luottoriskipainotteisen salkun tuotto-odotusta sekä hajautuksen avulla laskea koko salkun riskitasoa. Osakeriskiä otetaan pääasiassa pitkäjänteisesti ja kustannustehokkaasti sekä suorilla että epäsuorilla osakesijoituksilla. Osakeriskiä hallitaan hajauttamalla sijoitukset mahdollisimman tehokkaasti sekä maantieteellisesti, että toimialoittain.

Kiinteistösijoitukset ovat pääsääntöisesti suoria sijoituksia, kiinteistörahastoilla tavoitellaan salkkuun hajautusta ja yksittäisten kohderiskien pienenemistä. Kiinteistöriskiä hallitaan ammattimaisella kiinteistöjen hallinnalla sekä aktiivisella vuokrauspolitiikalla. Uudet kiinteistösijoitukset pyritään tekemään jatkossa pääsääntöisesti rahastomuotoisina.

Sijoitusomaisuus käyvin arvoin 31.12.2017

	M€	%
Lainasaamiset	5,0	2,5
Joukkovelkakirjalainat	121,2	59,7
Muut rahoitusmarkkinavälineet	19,6	9,7
Osakkeet ja osuudet	26,1	12,9
Kiinteistösijoitukset	28,9	14,3
Muut sijoitukset	2,0	1,0
Sijoitukset yhteensä	202,9	100,0

Sijoitussalkun 31.12.2017 herkkyyshanalyysi:

Sijoitustyyppi	Muutos	Vaikutus vakavaraisuuspääomaan
Korkosijoitukset	Korkotaso +1 prosenttiyksikköä	-5,0 meur
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20%	-5,0 meur
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -20%	-5,5 meur

4.4.2. Vastapuoli- ja likviditeettiriski

Vastapuoliriski aiheutuu siitä, että osapuoli, jolta yhtiöllä on saatavia, voi joutua osittain tai kokonaan maksukyvyttömäksi. Tällaisia osapuolia ovat lähinnä jälleenvakuutusyhtiöt, joilta ollaan saamassa jälleenvakuutuskorvauksia, sekä pankit, joissa yhtiöllä on tilejä. Riskiä hallitaan hajauttamalla ja tukeutumalla suuriin ja vakavaraisiin jälleenvakuutusyhtiöihin ja pankkeihin. Lisäksi yhtiöllä on vähäisessä määrin lainasaatavia asiakkailta ja henkilöstöltä ja näihin liittyvät riskit on katettu vakuuksin. Vastapuoliriskiä mitataan Solvenssi II-määritysten mukaisella tavalla.

Likviditeettiriskin hallinnassa keskeisinä keinoina on riittävän suurten pankkitalletusten pitäminen hajautettuna usean pankin tileille. Toissijaisena likviditeetin lähteenä yhtiöllä on riittävä määrä sijoituksia, jotka ovat nopeasti realisoitavissa ilman merkittävien sijoitustappioiden vaaraa.

4.5. Compliance- ja maineriski

Compliance-riskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa yhtiö jättäisi noudattamatta yhtiön toimintaa ohjaavia säännöksiä, määräyksiä tai ohjeita taikka muutoin asianmukaisia menettelytapoja. Tämän riskin realisoidumisella voi olla vakavia juridisia, taloudellisia tai yhtiön mainetta vahingoittavia seuraamuksia. Riskin torjumiseksi yhtiössä on erityinen säännösten valvomista noudattava toiminto (compliance-toiminto), jonka tehtävänä on muun ohella valvoa ja arvioida niiden toimenpiteiden ja menettelytapojen riittävyyttä ja tehokkuutta, joiden avulla säännösten noudattaminen varmistetaan. Toiminto myös seuraa ja arvioi säännösten noudattamisessa esiintyneiden puutteiden korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyyttä ja tehokkuutta.

Maineriskillä tarkoitetaan mahdollisuutta, että yhtiön maine sidosryhmien silmissä heikkenee niin, että sillä on oleellisia haitallisia vaikutuksia yhtiön tavoitteiden toteutumiseen. Maineriski voi realisoitua jonkin muun riskin toteutumisen seurauksena, yhtiön toiminnan puutteiden takia tai mahdollisesti näistä riippumatta joidenkin ulkoisten syiden johdosta. Maineriskiä hallitaan ottamalla se huomioon erityisesti kaikissa yhtiön toimintaa ja tuotteita koskevissa muutoksissa sekä arvioitaessa operatiivisten riskien välillisiä seurausvaikutuksia. Tärkeä osa maineriskin hallintaa on asiakaspinnasta saatavien signaalien aktiivinen seuranta sekä aika ajoin tehtävät yrityskuvaa koskevat tutkimukset.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Hämeenlinnassa 26.3.2018

POHJANTÄHTI KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ

Hallitus

Jussi Pohto

Elina Salmivala

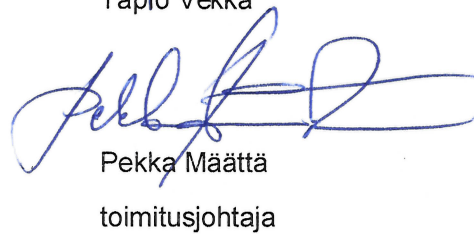
Markku Jokela

Timo Porttaanpää

Tapio Vekka

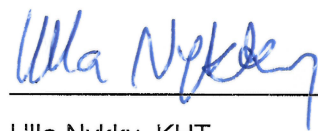
Pekka Määttä
toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

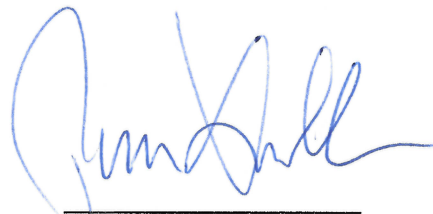
Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 11 / 4 2018

Ernst & Young Oy

Ulla Nykky, KHT

Pekka Hietala, KHT

Luettelo kirjanpitokirjoista:

pääkirja
päiväkirja
kassakladi
lainareskontra
vuokrareskontra

ostoreskontra
jälleenvakuutusreskontra
palkkakirjanpito
tase-kirja

Säilytystavat:

sähköinen arkisto (Rondo)
sähköinen arkisto (Rondo)
paperituloste
sähköinen lainajärjestelmä Antola
sähköinen tietojärjestelmä
Kiinteistömanagement J.Juhola Oy
sähköinen tietojärjestelmä Sonet
sähköinen tietojärjestelmä Sonet
sähköinen tietojärjestelmä Sonet
sidottu kirja

Tositelajit:

AL Laskutusaineistosaamisten korjaus
AM Myyntisaamisten korjaus
EX Rahaliik.ulkopuoliset järjestelmät
HS Hyvityssuoritukset
JVM Jälleenvakuutus menevä
JVS Jälleenvakuutus saatu
KA Kassatositteet
KO Suoritusten kohdistukset
KOO Palkka koonnit
LA Laskutusaineistosaamiset
LT Myyntisaamisten luottotappiot
MUI Muistiot
MY Myyntisaamiset
OCF OCF Sijoitusrahastot (OCFinance)
OL Ostolaskut Rondo
OLS Ostolaskut Sonet
OM Ostoreskontramaksut
OMJ Ostoreskontramaksut jälleenvakuutus
PA Pankkitili
PL Suoritusten palautukset
SO Sos-maksut
SU Suoritukset
TPLT Liitetietotosite
VK Vahinkokorvaus
VM Vakuutusmaksut
VO Vahinkosaatavakorjaus
VS Vahinkosaatava

**Tilinpäätösaineisto säilytetään ja konsernitilinpäätös on saatavissa emoyhtiössä, jonka konserniin sisältyy eniten yhtiöitä;
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö, Keinusaarentie 2, 13200 Hämeenlinna**